

ÜZEMI ÉS KÖZALKALMAZOTTI TANÁCS

VÁLASZTÁSOK

2007

Kiadó:

Friedrich Ebert Alapítvány

Szerzők:
Kisgyörgy Sándor
Vámos István
az Érdekvédelmi Tanácsadó Szolgálat (ÉTOSZ) munkatársai

Kiadó:
Friedrich Ebert Alapítvány
1056 Budapest, Fővám tér 2-3.
Tel.: 461-6010; fax: 461-6019
Web: www.fesbp.hu

Budapest, 2007. április

Tartalom

Bevezető	4
I. rész:	
Feladatok az üzemi, közalkalmazotti tanácsok választásáig	6
I. A tanácsok munkájának értékelése	6
II. A választások előkészítése	11
III. Az eddigi választások általános tapasztalatai, a választást befolyásoló új jelenségek ..	13
IV. Javaslatok a konfliktusok megelőzésére	16
V. A munkaügyi bíróságok határozatai és értelmezései az üzemi tanácsok választásával kapcsolatos vitákban	17
II rész:	
Az üzemi és közalkalmazotti tanácsok választásának szabályai.....	20
1. A választás előkészítése, a választási bizottság létrehozása	20
2. A választási bizottság feladatai	23
3. A tanácsok létszámára vonatkozó szabályok	24
4. A jelöltállítás és választás szabályai	25
5. A választás érvényessége és eredményessége	28
6. A szavazatszedő bizottság	29
7. A szavazatok összeszámlálása, jegyzőkönyv, viták	30
8. Néhány, a korábbi választásokon gyakran felmerült kérdés.....	32
Módszertani anyagok és formanyomtatványok a választási bizottság munkájához üzemi tanácsi választásokon.....	35
Módszertani anyagok és formanyomtatványok a választási bizottság munkájához közalkalmazotti tanácsi választásokon	57

Bevezető

A Munka Törvénykönyve szerint az üzemi és közalkalmazotti tanácsok mandátuma három évre szól, így azoknál a vállalatoknál, intézményeknél, ahol 2004 őszén került sor az üzemi tanács választására, 2007 őszén választásokat kell tartani. A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. XXXIII. törvény hatálya alá tartozó munkahelyeken egy korábbi rendelkezés alapján a közalkalmazotti tanácsokat 2004. október 31-ig kellett megválasztani, ebből következően a megbízatásuk 2007. október végén lejár. Vagyis a közalkalmazotti területen a választásokat eddig az időpontig kell lebonyolítani a hatályos törvény alapján. Kiadványunk ezeknek a választásoknak az elősegítésére készült. Hangsúlyozni szeretnénk, hogy ha valamely társaságnál később került sor az üzemi, közalkalmazotti tanácsok választására, azok mandátuma a választásuktól számított három év elteltével jár le, tehát akkor kell választást tartani.

A választások eredményének összesítéséről az anyag készítésének időpontjában nem tudunk egyértelmű tájékoztatást adni. Jelenlegi információink szerint az eredmények országos összesítésére nincs kezdeményezés, és nem várható, hogy erről rendelkezés születik.

A közalkalmazotti területen jelentős változást hozott a 2004. évi CXXIV. törvény, amely a Közalkalmazottak Országos Munkaügyi Tanácsában született megállapodásnak megfelelően, leválasztotta a szakszervezetek reprezentativitásának mérését a közalkalmazotti tanácsok választásának eredményéről, és a taglétszámhoz kötötte. Az eredmények összesítése így ezen a területen okafogyottá vált. Hatályát veszítette az 175/1998. (X. 30.) számú Kormányrendelet, amely a közalkalmazotti tanács választás szavazólapjáról és az eredményének bejelentéséről rendelkezett. A 2007-ben történő közalkalmazotti választások eredményéről tehát már nincs bejelentési kötelezettség.

A Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó azon ágazatokban, alágazatokban, szakágazatokban, amelyekben ágazati párbeszéd bizottságok jöttek létre, az ezek működéséről rendelkező törvény hatálybalépése után szükséges lesz a területen az eredmények összesítése. Az ágazati párbeszéd bizottságokban történő részvételt és a döntéshozatalt szabályozó törvény ugyanis az egyes jogosultságokat jelentős részben az üzemi tanács választásokon elért eredményhez köti. A törvény kihirdetését követően, várhatóan kormányrendelet szabályozza majd az eredmények összeszámlálásának módját, és a bejelentési kötelezettséget. Az új rendelkezések megjelenése után, azokkal kibővítjük anyagunkat.

Az üzemi és közalkalmazotti tanácsok választására vonatkozó szabályokat az **1992. évi XXII. törvény a Munka Törvénykönyvéről** második részének negyedik fejezete tartalmazza.

A közalkalmazotti tanács választás sajátos szabályait az **1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról** második része tartalmazza.

Jelen kiadványunk a 2004-ben készült segédanyag átdolgozott változata. Tartalmát kiegészítettük az időközben történt törvényi változásokkal, a három év tapasztalataival, bírósági határozataival. Szerkezetét igyekeztünk a felhasználók szempontjából gyakorlatiasabbá tenni.

Tájékoztatónkat úgy készítettük el, hogy az üzemi és közalkalmazotti területen működő választási bizottságok egyaránt használni tudják. Alapnak az üzemi tanács választások szabályait tekintettük, de ott, ahol az ettől való eltérést nem jelezzük, ezek a közalkalmazotti tanácsokra is érvényesek.

Reméljük, hogy kiadványunkkal segíteni tudjuk a választási bizottságok munkáját, és ennek következtében eredményesen, kevesebb konfliktussal, bírósági perrel kerül majd sor az üzemi és közalkalmazotti tanácsok választására.

Kiadványunk megjelenését a Friedrich Ebert Alapítvány támogatta. Várjuk az olvasók észrevételeit, továbbra is számítunk segítségükre. Észrevételeiket, kérdéseiket kérjük az ÉTOSZ-hoz eljuttatni.

Levélcímkünk: 1066 Budapest, Jókai utca 2.

Telefon/fax számunk: (06-1)-472-11-82, -83

E-mail címkünk: etosz@mail.datanet.hu

Honlapunk: www.etosznet.hu

Budapest, 2007. április

A szerzők

I. rész

Feladatok az üzemi, közalkalmazotti tanácsok választásáig

A Munka Törvénykönyvének (a továbbiakban: Mt.) 49. §-a szerint a választás megszervezésére és lebonyolítására a még „hivatalban lévő” üzemi és közalkalmazotti tanácsoknak választási bizottságot kell létrehozniuk, legkésőbb nyolc héttel a választások előtt. (Arról a törvény nem rendelkezik, hogy legkorábban mikor lehet felállítani a választási bizottságot. Nincs kizárva az egész cikluson keresztül tevékenykedő választási bizottság.) Ezt megelőzően azonban két fontos feladatot kell elvégezniük:

- az eltelt három év munkájának, tapasztalatainak értékelése;
- a választások előkészítése.

E két tevékenység bizonyos összefüggésben van egymással, ami abból adódik, hogy a tapasztalatok összegzésének következményei lehetnek a választások előkészítésére, befolyásolhatják a választások megszervezését és lebonyolítását.

Az önértékelésnek ezen túlmenően két további célja van: az első, hogy ez alapján készíthető el a tanács munkájáról szóló beszámoló, a második, hogy a tapasztalatok összegzése a következő tanács számára olyan tanulságokkal szolgálhat, amelyek javíthatják munkájuk színvonalát.

I. A tanácsok munkájának értékelése

Az önértékelésnek – megítélésünk szerint – a következőkre kell kiterjednie:

- a tanácsok szerkezete, összetétele, működése;
- a tanács kapcsolatai;
- a működés feltételei.

A) A tanács szerkezete, összetétele, működése

1. Az üzemi tanácsok szervezeti rendszere¹

Az Mt. 43–44. §-ai kétszintű üzemi tanács működését teszik lehetővé azoknál a munkáltatóknál, ahol az önálló telephelyek, részlegek, egységek vezetőjét részben vagy egészben megilletik az Mt. 65. §-ában meghatározott üzemi tanácsi jogosítványokkal kapcsolatos munkáltatói jogok. Ilyen esetben az üzemi tanácsok delegáltjaiból ún. központi üzemi tanácsot kell létrehozni. Így jön létre a kétszintű üzemi tanács rendszere. A választás előkészítőinek, szervezőinek e szempontok értékelésekor azt javasoljuk megfontolni, hogy történt-e a vállalat struktúrájában (szervezetében, szerkezetében, felépítésében) olyan változás, amelyet az üzemi tanácsoknak szervezetileg követniük kell.

Az eddig több szinten működő üzemi tanácsok esetében javasoljuk átgondolni azt, hogy teljesítették-e a különböző szintek a velük kapcsolatos várakozásokat? Az önálló egységek, telephelyek szintjén az üzemi tanácsok tudták-e gyakorolni jogosítványukat, vagy csak formális volt a működésük? Érdemes-e, esetleg kizárólag presztízsok miatt, fenntartani egy a

---

¹ A közalkalmazotti tanácsok számára a törvény nem teszi lehetővé a kétszintű működést.

kelleténél bonyolultabb, nehézkesen (és valljuk be a munkáltató számára drágábban) működtethető üzemi tanácsi szervezeti rendszert?

Az értékelésnek fordítva is van létjogosultsága: a társaság szervezeti átalakításakor nem jött-e létre olyan önálló egység, telephely, amelynek vezetője részben vagy egészben rendelkezik az üzemi tanács jogosítványainak megfelelő munkáltatói jogokkal. Ebben az esetben érdemes kétszintűvé alakítani az üzemi tanácsok szervezetét.

Egyáltalán nem mellékesen, ezzel a technikával a vállalati részterületek, telephelyek, önálló egységek arányos képviselőkhöz jutnak a központi üzemi tanácsban.

2. A különböző munkavállalói (közalkalmazotti) csoportok képviselete a tanácsban

Néhány szempont a *tanács összetételének* értékeléséhez. Kiindulva az Mt. 42. §-ából, amely szerint a részvételi jogok a munkavállalók közösségét illetik meg, a tanács minden munkavállaló, ill. közalkalmazott számára egyformán a részvétel intézménye. Ezért megkülönböztetés nélkül képviseletet kell biztosítani a „fehér- és a kékgalléros” munkavállalóknak, a közalkalmazottak valamennyi csoportjának, a nőknek, a fiataloknak, a megváltozott munkaképességű, vagy bármilyen más, szociológiai szempontból megkülönböztethető munkavállalói, ill. közalkalmazotti csoportnak. Véleményünk szerint csak így jelenhetnek meg sajátos rétegérdekeik megfelelő súllyal a tanács munkájában, így valósulhat meg a különböző munkavállalói (közalkalmazotti) csoportok érdekeinek egyeztetése, ez feltétele a közös érdeken alapuló döntéseknek.

Ezen túlmenően szerencsés a vállalat, intézmény önálló egységeinek képviseletét is biztosítani a tanácsban, hiszen ők a munkahely területi tagozódása miatt lehetnek külön érdekek hordozói, amelyeket fontos döntések előtt érdemes feltárni és figyelembe venni.

Amennyiben ezeket a szempontokat a korábbi választások alkalmával nem sikerült érvényesíteni, előfordulhat, hogy egy-egy munkavállalói, közalkalmazotti réteg érdekei dominánsan jelennek meg, másokat háttérbe szorítva a tanács döntéseiben. Ezzel esetleg tartós feszültséget teremtve a különböző dolgozói, közalkalmazotti csoportok között, ami kedvezőtlenül befolyásolhatja a tanácsok munkájának minőségét, presztízsét, támogatottságát, tevékenységével kapcsolatos várakozásokat.

A mai feltételek, szabályok között előfordulhat, hogy egy szakszervezet csak valamely munkavállalói csoporton belül szerveződik (pl. műszakosok, nemzetközi teherfuvarozók stb.), és emiatt az üzemi, közalkalmazotti tanácsban ez a csoport túlreprezentált, míg más csoportok alulreprezentáltak lesznek, vagy egyáltalán nem kapnak képviseletet a tanácsban.

A fenti gondok megoldásában nagy szerep hárul a szakszervezetek tudatos jelöltállítási tevékenységére, a jelöltek melletti kampánymunkájára.

3. A tanácsok „belső” munkájának értékelése

A tanácsok munkájának értékelésénél fontos szempontnak tartjuk a testületben kialakult munkamegosztás és ezzel együtt a szakmai munka minősítését:

- létrejött-e munkamegosztás, sikerült-e részfeladatok ellátásával megbízni a tanács tagjait;
- hogyan értékelhető a szakmai specializáció, szakértők bevonása a testület munkájába;
- alakultak-e állandó vagy ad hoc bizottságok a testületi döntések előkészítésére, speciális feladatok ellátására stb.

A továbbiakban érdemes kitérni a tanács munkájának tervszerűségére, a tevékenység rendszerességének megítélésére:

- készült-e az időszak feladatait számba vevő munkaterv;

- e feladatok megoldását célzó és ütemező ülésterv, ennek megfelelően zajlott-e a munka;
- milyenek értékelhető az ülések (és ezzel együtt a döntések) tartalmi, technikai előkészítése;
- a tanács az ügyrendnek megfelelően működött-e.

Végül a tanács „belső” ügyeinél ajánlatos a tagok munkájának értékelését is elvégezni. Ezt a következők miatt tartjuk fontosnak: egyrészt az üzemi tanácsok tevékenysége nem épülhet csak az elnök munkájára, vagyis a színvonalas munkához a tagok aktivitására is szükség van; másrészt egyfajta összegzés az egyes tagok hároméves tevékenységéről, részben saját, részben az őket jelölők és megválasztók okulására szolgálhat. Mivel kollégáinkról van szó, a lehető legnagyobb körültekintéssel és tapintattal kell az esetleges bírálatoknál eljárni, hiszen a cél nem lehet lejáratásuk, pellengérré állításuk. Az értékeléseknek a tagok egyéni továbbfejlődését kell szolgálnia, önképzésre, aktivitásra serkentve azokat, akik eddig nem ilyen felfogásban végezték tevékenységüket, és meg kell erősíteni munkájukban a jól dolgozókat.

Az értékeléssel elő kell segíteni azt, hogy e felelősséget, szakmai felkészültséget igénylő közösségi megbízatást egyre inkább arra alkalmas emberek végezzék.

B) A tanács kapcsolatai

A tanács működésének megítélésénél a következő szervekkel kialakított együttműködésnek értékelését tartjuk lényegesnek:

- kapcsolat a munkáltatóval (közalkalmazotti tanácsok esetében, amennyiben szükségesnek érzik, a fenntartóval, tulajdonossal kialakított kapcsolatra is érdemes kitérni);
- együttműködés a szakszervezettel;
- kapcsolat a választókkal;
- kapcsolat más participációs intézményekkel;
- horizontális kapcsolatok.

1. A tanács és a munkáltató kapcsolata

E fejezet keretében javasoljuk értékelni a kapcsolat formáját és tartalmát.

a) Az *együttműködés formájának* értékelésekor térjünk ki annak intézményesültségére, az együttműködés eljárási szabályaira:

- a kapcsolat szabályozására kötöttek-e *üzemi megállapodást (közalkalmazotti szabályzatot)*, ha igen milyen tartalommal;
- sikerült-e a tanács számára minden lényeges kérdést szabályozni: pl. a tanács működésének feltételeit, jogosítványainak értelmezését, gyakorlásuk eljárási szabályait, a kapcsolat intézményes formáját az információszerzéstől a tárgyaláson keresztül egészen a konfliktusok kezeléséig;
- a megállapodás előírásai mennyire érvényesültek a gyakorlatban;
- az együttműködés színvonalának javítása érdekében szükséges-e az üzemi megállapodás (közalkalmazotti szabályzat) módosítása, pontosítása.

b) A kapcsolat tartalmának értékelésénél a leglényegesebb kérdések:

- a munkahelyi, intézményi döntéseknél sikerült-e *a tanács jogosítványainak értelmezése és érvényesítése*: voltak-e nézeteltérések ezen a területen;
- hogyan kapcsolódott be a vállalat, intézmény információs rendszerébe a tanács, rendelkezett-e a döntésekhez szükséges információkkal, élhetett-e betekintési jogával;
- mi volt a munkáltatóval kialakított kapcsolat jellemzője: az időszakonkénti általános helyzetismertetésen túl, részt vehetett-e a tanács a döntések előkészítésében; mely kér-

désekben élhetett participációs jogaival, milyen hatásfokkal és milyen, a hatáskörébe tartozó kérdésekről született úgy döntés, hogy nem érvényesíthette jogosítványait; mely okok és miért voltak e kapcsolatra befolyással.

c) Végül megkülönböztetett figyelmet érdemes fordítani az eddig kialakult konfliktusok okainak vizsgálatára, a kialakult konfliktus kezelési és megoldási módszereire, a tanulságok levonására.

2. A tanács és a szakszervezet(ek) kapcsolata

Ennek az együttműködésnek a fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni. Ez a kapcsolat határozza meg a munkahelyi érdekvédelem és részvétel minőségét, hatékonyságát. Egymást erősítve érhetik el – adott körülmények között – a munkavállalók számára a lehető legkedvezőbb pozíciót, de a rivalizálás vagy presztízsharc következményeként le is ronthatják egymás teljesítményét. Érdemes itt is számba venni az együttműködés tartalmi és formai elemeit, pl.:

- sikerült-e közös stratégiát kialakítani, ami a további együttműködés alapjául szolgált;
- milyen kérdésekben, hogyan, milyen formában jött létre együttes munka;
- szabályozta-e a kapcsolatukat együttműködési megállapodás stb.

Elsősorban a fenti szempontokat figyelembe véve: mi segítette és mi gátolta a hatékony együttműködést.

3. A tanács kapcsolata a munkavállalókkal, közalkalmazottakkal

A választókkal kialakított kapcsolat értékelése a választásokat megelőzően korántsem elhanyagolható kérdés. Mint már említettük, a tanácsok részvételi jogosítványait a munkavállalók, ill. a közalkalmazottak közössége nevében gyakorolják. Ebből a szempontból tehát nagyon is fontos kérdés, hogy milyennek ítéltető a tanácsok és választóik kapcsolata:

- mely kérdésekben, hogyan próbálta megismerni, majd döntései kialakításánál figyelembe venni a képviseltek véleményét a tanács;
- hogyan és milyen gyakorisággal adott számot tevékenységéről;
- hogyan foglalkozott a munkavállalókat érdeklő ügyekkel, az általuk felvetett kérdések megoldásával;
- milyen formában és milyen eszközök segítségével valósult meg ez a kapcsolat.

4. A tanácsok kapcsolata a munkavállalók egyéb részvételi intézményeivel

A kapcsolatrendszer fontos területe az egyéb munkavállalói érdekképviseleti szervekkel kialakított együttműködés. Ezek közül most három intézménnyel kialakított kapcsolat értékeléséhez kívánunk szempontokat adni: *a munkavédelmi képviselők, a felügyelő bizottságok munkavállalói tagjai és a munkavállalói tulajdonosi szervezetek (pl. MRP).*

a) A versenyszférában a munkavédelemről szóló törvény kötelezővé teszi azt, hogy ahol a munkavállalók száma eléri az ötven főt, maguk közül, az egészséges, biztonságos munkahelyhez kötődő érdekeik érvényesítésért *munkavédelmi képviselőket* válasszanak. A munkavédelmi képviselők ún. munkavédelmi bizottságokat alakíthatnak jogosítványaik gyakorlása érdekében. A munkavédelmi bizottságokkal, ill. képviselőkkel kialakított együttműködés annál inkább fontos, mert a munkavédelmi szabályzat elfogadása a tanácsok véleményezési jogkörébe tartozik.

A munkavédelemről szóló törvény legutóbbi módosítása ún. paritásos bizottság létrehozását írja elő, a munkáltató döntésképes képviselőiből és a munkavédelmi képviselőkből. Úgy gondoljuk, hogy az értékelésnek már a tanács és a paritásos bizottság együttműködésére is ki

kell térnie. Megítélésünk szerint a felesleges átfedések, a duplikáció csak együttműködéssel küszöbölhető ki. A kapcsolat értékelésének ez adhatja az alapját.

A következők csak a versenyszférára, az üzemi tanácsokra vonatkoznak.

b) A gazdasági társaságokról szóló törvény azoknál a társaságoknál, ahol a *felügyelő bizottságban törvény biztosítja a munkavállalók részvételét*, e képviselők jelölését, a szakszervezetekkel való konzultáció után, az üzemi tanács hatáskörébe utalja. Ez jelentős előrelépés munkavállalói szempontból:

- egyértelműen participációs joggá minősíti a munkavállalói képviseletet a felügyelő bizottságban;
- megoldja a munkavállalók és képviselőik kapcsolatát: a képviselőknek az üzemi tanácson keresztül be kell számolni tevékenységükről;
- komoly lépésként értékelhető a munkavállalói érdekképviselet integrációja szempontjából.

A kapcsolatok értékelését tehát már ezen az alapon javasoljuk. A cél az, hogy a tanulságokat felhasználva javíthassuk a jövőbeni együttműködést.

E kapcsolat értékelése annál inkább is fontosabb, mert a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) bizonyos változásokat tartalmaz a fentiekhez képest: egyrészt az üzemi tanács a társaság ügyvezetésével megállapodhat a törvény előírásaitól eltérő módon [Gt. 38. § (1)]; másrészt az egységes irányítási rendszer szabályai szerint nyilvánosan működő részvénytársaság esetében, mivel ezt a törvény nem szabályozza, az üzemi tanács és az igazgatótanács állapodik meg a munkavállalók részvételéről a társaság ügyvezetésének ellenőrzésében [Gt. 38. § (2)].

c) Azoknál a társaságoknál, ahol működik *MRP szervezet, vagy tulajdonos munkavállalók egyesülete*, mint sajátos munkavállalói érdekképviselet, az üzemi tanács munkájának értékelésekor ki kell térni e kapcsolat elemzésére, az esetleges érdekkellentétek okainak tisztázására, a tanulságok levonására, az együttműködés fejlesztésének módszereire.

5. Horizontális kapcsolatok

A beszámolóban ebben a részében a tanácsnak a külső (vállalaton, intézményen kívüli) kapcsolatait érdemes értékelni abból a szempontból, hogy mennyire segítettek a tevékenységét. Ilyen horizontális kapcsolatot jelenthet pl. más tanácsokkal kialakított együttműködése (esetleg üzemi, közalkalmazotti tanácsi klubtagság); külső szervek (ágazati szakszervezetek, oktatási intézmények) által szervezett oktatás, tapasztalatcsere; az esetleges szakértői kapcsolatok; a munkát segítő szakanyagok: módszertani kiadványok, periodikák (pl. a FES kiadványai, az Üzemi Tanácsok Hírlevele stb.).

C) A tanács működésének feltételei

A tevékenység értékelésénél javasoljuk azokat az *anyagi, technikai, pénzügyi feltételeket* számba venni, amelyeket a munkáltató biztosított a tanácsok működése érdekében. Érdemes többek között elemezni:

- a *működés pénzügyi feltételeit* abból a szempontból, hogy mennyiben segítette, ill. gátolta a tanács működését (módot adtak-e pl. a szakirodalom megvásárlására, képzésen való részvételre, szakértők igénybevételére, több telephelyes munkahelyen a munka elvégzéséhez nélkülözhetetlen utazásokra stb.);
- rendelkeztek-e a tanács tagjai a törvényben előírt munkaidő-kedvezményrel, hogyan történt ennek igénybevétele, nyilvántartása;
- hogyan érvényesült a tanács tagjainak ugyancsak törvényben garantált védettsége;

- milyenek voltak a működés technikai feltételei, pl. volt-e a tanácsnak önálló irodája, milyen volt a felszereltsége, milyennek ítélték az iratok elkészítésének, sokszorosításának, tárolásának lehetőségei, biztosítottak voltak-e a zavartalan tanácskozás, ill. a tagok egymással való kapcsolattartásának feltételei stb.

Úgy gondoljuk, hogy a három év tapasztalatainak ez az elemző feldolgozása lehet az üzemi tanács beszámolójának alapja. A beszámoló technikai előkészítésénél javasoljuk, hogy a tanács munkabizottságai, önálló feladattal megbízott tagjai (ha erre mód van esetleg minden tag) készítse tevékenységéről egy beszámolót. Ezekből a beszámolókból egy szerkesztőbizottság készítse el a tanács munkájának értékelését.

Ezt az értékelést tárgyalják meg testületi ülésen, és munkahelyi gyűléseken ezt ismertessék a munkavállalók, ill. a közalkalmazottak előtt. Javasoljuk a beszámoló írásos változatának elkészítését és közreadását. A tanács beszámolójára szervezett munkahelyi gyűléseket érdemes a választások általános propagandájára is felhasználni (pl. a választások következményeinek, a jelölés és a választás szabályainak, a tervezett határidőknek stb. az ismertetésére), valamint arra, hogy a választási bizottságok nem szervezett dolgozói képviselőit a gyűlés keretében megválasszák.

II. A választások előkészítése

A választások előkészítése a következő feladatcsoportok elvégzését igényli:

- a tanács összetételének, versenyszféra esetében az üzemi tanácsok szerkezetének átgondolása;
- a választásokat előkészítő tárgyalások (pl. munkáltatóval, szakszervezettel);
- a választásokkal kapcsolatos tájékoztatás;
- a választások előkészítése és a szükséges dokumentumok nulladik változatának elkészítése (pl. választási forgatókönyv, a választási bizottság feladatterve és ügyrendje stb.);
- a választási bizottság létrehozása.

A választások előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos teendőkkal a törvény a választási bizottságokat bízta meg. A tanácsok előkészítő munkája kiindulási alapot adhat a választási bizottságok munkájához, jól előkészítheti és időben is lerövidítheti azt.

A) A tanács összetétele

Mint azt a munka értékelésénél írtuk, fontosnak érezzük, hogy a tanács összetétele tükrözze a munkahely összetételét munkavállalói (közalkalmazotti) rétegek, valamint a munkahely területi tagoltsága szempontjából. Ha ez eddig nem teljesült, a szakszervezet(ek) és a munkavállalók, ill. a közalkalmazottak figyelmét erre fel kell hívni, annak érdekében, hogy jelöléskor ezt figyelembe vehessék.

A versenyszféra területén javasoljuk átgondolni azt, hogy történtek-e a munkáltatónál választásokat befolyásoló események, pl. összevonás, kiszervezés, létszámváltozások, az üzemi tanács jogosítványai szempontjából önálló munkáltatói jogú egységek létrejötte stb., vagy többszintű üzemi tanácsok esetében nem szorul-e felülvizsgálatra az eddigi struktúra.

B) A választást előkészítő tárgyalások

A még működő tanácsoknak nemcsak lehetséges, hanem kifejezetten szükséges közreműködniük a választások előkészítésében. Nehezen feltételezhető, hogy az általuk létrehozott

választási bizottságnak mindent előről kezdve (értékelés, tervezés, tájékoztatás), teljesen üres lappal indulva kellene a választások megszervezéséhez nekilátnia.

Mi az, amit a tanácsoknak a választási bizottságok megalakításáig, a választások előkészítése érdekében el kell, el lehet végezniük? A választási hagyományokat és tapasztalatokat, valamint a versenyszférában az üzemi tanácsok szerkezetének értékelését figyelembe véve lesz lehetséges az önálló választási körzetek, majd ezt követően a szavazókörök megtervezése. (Választási körzet alatt azt a munkahelyi egységet értjük, ahol önállóan tanácsot vagy megbízottat választanak. Szavazókörnek azt a választási körzeten belüli, területi egységet nevezzük, amely területen belüli dolgozók szavazása történik.) Mind a versenyszférában, mind a közalkalmazotti területen a választási bizottságok időben történő, szabályszerű felállítása szükségessé teszi a választási időpont legalább hozzávetőleges kitűzését. Mindezek pedig már annyira fontosak lehetnek, hogy igénylik a munkáltatóval, ill. a szakszervezetekkel való előzetes egyeztetést, és a választásokkal kapcsolatos „felvezető” tájékoztatás beindítását. (Munkáltatóval és a szakszervezettel folytatott tárgyalások előkészítésénél ajánljuk e kiadvány 7–8. sz. mellékleteit áttekinteni.)

C) A választásokkal kapcsolatos tájékoztatás

Logikusnak tűnik a tanács beszámolójáról szóló tájékoztatást összekötni a választásra és a választási bizottság létrehozására szóló felhívással. Vagyis azokon a tájékoztatókon, amelyeken a tanács beszámolójának idejéről, helyéről értesítjük a munkavállalókat (közalkalmazottakat), értesíthetjük őket a választás tényéről, annak várható idejéről is. Ajánlatos a választási bizottságba a nem szervezett dolgozók képviselőit ezeken a beszámoló gyűléseken megválasztani, akikre az előzetes javaslatokat ugyancsak ebben a tájékoztatóban kérheti a tanács. (Lásd az 1. sz. mellékletet.)

Megítélésünk szerint ugyancsak a tanács feladata tájékoztatni a választási bizottság megalakulásáról. (2. sz. melléklet)

D) A választási dokumentumok nulladik változata

Melyek lehetnek azok a dokumentumok, amelyeknek egy „munkaváltozatával” a tanács segítheti a választási bizottság feladatainak elvégzését: a választási forgatókönyv; a választási bizottság ügyrendje, javaslat az első ülés lebonyolítására, napirendi pontjaira; feladatterv; a választáshoz (jelöléshez) szükséges formanyomtatványok; a további tájékoztatási anyagok tervezetei. (Lásd a kiadvány 3–6., 9–12. sz. mellékleteit.)

E) A választási bizottság létrehozása

A működő tanács feladatai a választás előkészítésétől a választási bizottság időbeni, szabályos felállításáig, pontosabban az első ülés előkészítéséig, megszervezéséig (és levezetéséig) terjednek. A törvényi előírás szerint a választási bizottságnak legkésőbb a választás időpontja előtt nyolc héttel létre kell jönniük, majd meg kell tartaniuk alakuló ülésüket. Javasoljuk, hogy a választási bizottság összetételénél törekedjenek arra, hogy az tükrözze a munkavállalók, közalkalmazottak összetételét a szakszervezeti szervezettség és egyéb csoportosságok szempontjából (pl. részlegek, telephelyek, nők, fiatalok aránya stb.).

A választási bizottság első ülésének előkészítése igényli több, a működéshez szükséges dokumentum nulladik változatának elkészítését. Ezekről a dokumentumokról a fentiekben részletesen szóltunk. Az első ülés összehívása, levezetése mindenképpen a működő tanács közreműködésével történik. (Az első ülés napirendi javaslatát lásd a 3. sz. mellékletben.)

III. Az eddigi választások általános tapasztalatai, a választást befolyásoló új jelenségek

A választásokkal kapcsolatos problémák nagy része az Mt.-beli szabályozás szükségtelemül szigorú, egységesítő, mereven előíró jellegéből fakad. A jelenlegi szabályozás nem teszi lehetővé a munkahelyi sajátosságok érvényesítését, ami az egységes szabályozás alól valamilyen módon kilógó munkahelyeket gyakran kényszeríti ügyeskedésekre, a „törvényesség háttérterületeire”.

Gondoljunk csak arra, hogy miként alkalmazzák a törvényben előírt kétszintű üzemi tanácsot az egész ország területén legalább háromszintű irányítással működő társaságok. A közalkalmazottak területén viszont még ott sem teszi lehetővé a kétszintű közalkalmazotti tanácsot a Kjt., ahol erre szükség lenne, pl. összevont egészségügyi intézmények esetében.

Ugyancsak a szabályozás rigorózusságából adódó probléma, hogy a több egységből álló társaságoknál a nagyobb létszámúnak több az esélye saját képviselőit bejuttatni az üzemi tanácsba, mint a kis létszámúnak.

Legújabbban – különösen a villamosenergia-ipar, a gázipar területén – egy tulajdonoshoz tartozó vállalatcsoportok tevékenykednek, ahol a döntések a tulajdonos, irányító vállalat szintjén születnek, amelyek az egyes társaságokra nézve kötelezőek. Emiatt a társaságban működő üzemi tanácsok nem képesek ezt befolyásolni. A megoldást (az egyes társaságokban működő üzemi tanácsok küldötteiből szerveződő) vállalatcsoport szintű üzemi tanácsok jelentenének. Ennek létrehozása azonban, mivel törvény nem szabályozza, ma még a tulajdonos támogatásán múlik.

Vegyük sorra típusonként az általunk tapasztalt választási problémákat és, ha a gyakorlat kialakította, a megoldásuk lehetséges változatait.

A) A törvényi szabályozásból adódó problémák

1. Azoknál az általában országos hatáskörű cégeknél, ahol az irányítás és a munkáltatói jogok gyakorlása három szinten történik, ott az alsó szinten működő üzemi tanácsok delegálással hoznak létre középszinten egy koordinációs testületet, aminek összetételét és jogosítványait általában a központi üzemi tanács üzemi megállapodásában rögzítik. Ha a felek erről megállapodnak, a megoldás működőképes, de nem felel meg a törvény előírásainak.

2. A szabályozás kivételesen megengedő jellege,¹ és az üzemi tanácsok működésével kapcsolatos kezdeti várakozásokból adódott, hogy ott is kétszintű tanácsos rendszert működtettek, ahol ennek nem voltak meg a feltételei. Ebből alakultak ki az olyan érdekességek, hogy egy hozzávetőlegesen 800 fős vállalatnál 11 üzemi tanács és 2 üzemi megbízott működött úgy, hogy valójában minden fontos kérdés (szociális-jóléti eszközök elosztása, ilyen jellegű intézmények hasznosítása, foglalkoztatással kapcsolatos munkáltatói intézkedések stb.) a központi üzemi tanács szintjén kerültek megvitatásra.

Időközben már meg is szüntették volna a többszintűséget, ha nem éreznék szükségét a fenntartásának egészen más okból. Ugyanis az önálló egységek képviselőinek csak így van módjuk részt venni a központi üzemi tanács munkájában. Ha megszüntetik a többszintűséget és minden dolgozó egy listára szavaz, a kis létszámú egységek (ahol eddig önálló üzemi tanács működött) jelöltjeinek nincs esélyük bekerülni az üzemi tanácsba.

3. Különösen ott ítélik merevnek a létszámkorlátokat, ahol – mint a fenti példában is – együttesen több üzemi tanács és üzemi megbízott működik, mint amennyi a törvény előírása alapján a központi üzemi tanács létszáma lehet. Ilyenkor kettévál a hivatalos megoldás a

---

¹ Az Mt. szerint a munkáltató önálló telephelyén (részlegénél) csak akkor kell üzemi tanácsot, illetve üzemi megbízottat választani, ha a 65. §-ban meghatározott jogosítványokkal kapcsolatos jogok az önálló telephely (részleg) vezetőjét részben vagy egészben megilletik.

gyakorlatban alkalmazottól. Hivatalosan a legkisebb üzemi tanácsokat és üzemi megbízottakat – a törvényi szabályozásnak megfelelően – közös központi üzemi tanács tag képviseli, a gyakorlatban azonban ún. „megfigyelői státusban” (legfeljebb tárgyalási joggal) valamennyien részt vesznek a központi üzemi tanács munkájában.

Ismerünk olyan vállalatokat, ahol ilyen esetekben egyszerűen nem veszik figyelembe a létszámkorlátot, és minden üzemi tanácsnak képviselőt biztosítanak a központi üzemi tanácsban.

4. Közalkalmazotti területen, főleg önkormányzati fenntartású intézmények esetében fordul elő, hogy a szociális-jóléti eszközökről, intézményekről az önkormányzat megfelelő bizottságában döntenek, ezzel gyakorlatilag lehetetlenné téve az intézményi közalkalmazotti tanács számára jogainak gyakorlását. Tudomásunk szerint néhány esetben, az érintett közalkalmazotti tanácsok egymás közötti egyeztetéssel és közös fellépéssel igyekeznek megtalálni a megoldást.

B) A tanácsválasztás „egyéb következményeiből” adódó anomáliák

1. Tapasztalatunk szerint általában csak ott kerül sor a tanácsok megválasztására, ahol a szakszervezet(ek) ezt megszervezi(k). A választási kezdeményezésre való hajlandóságukat jelentősen erősítik a választásokon elérhető, támogatottságukhoz kötött jogosítványok (pl. a kollektív szerződéskötés lehetősége), ill. egyéb következmények. Ebből teljesen logikusan következik, hogy olyan választási taktikát alkalmazzanak, ill. olyan jelölteket állítsanak, hogy minél több szavazatot tudjanak begyűjteni. Ez az egyébként érthető és logikus taktika nem mindig szolgálja a felkészült, feladatát magas színvonalon ellátni képes tanács létrejöttét. Gyakran előfordult, hogy a minél több szavazat begyűjtése érdekében lényegesen több jelöltet állítanak annál, mint ahány tagot lehet választani, és így a választás eredményességét teszik kockára.

2. Néhány esetben a szakszervezetek a számukra nem kedvező választási eredmények megszületése után, mindent megtesznek a választás semmissé tétele érdekében. Végeláthatatlan bírósági perekkel lebegtetik az üzemi tanács legitimitását, veszélyeztetve ezzel a munkavállalói részvételi jogok gyakorlását. Néhány példával szeretnénk illusztrálni ezt a jelenséget:

- A bíróság elfogadta az egyik vállalati szakszervezet panaszát, amely szerint a választási bizottság az egyik szavazókörben fél órával korábban zárta le a választást. A döntés jogos. Ám néhány, ismertté vált tény más megvilágításba helyezi az ügyet. A szakszervezet saját tagjai többségben voltak a választási bizottságban. A választási bizottság megítélése szerint, mivel már több órája senki nem jött választani, több szavazó nem volt várható. Ezért zárták be a szavazókört. Ez hiba volt. A szakszervezeti panasz tényleges oka azonban az volt, hogy jelöltjei nem érték el az egyedüli kollektív szerződéskötéshez szükséges 65%-os szavazati arányt, amire azért volt szükségük, mert másik szakszervezet is volt a társaságnál. A megismételt választás körüli huzavona miatt több mint fél évig nem működött üzemi tanács a társaságnál.

- Egy másik esetben a szakszervezeti kifogás oka a szavazáson részt vevők nyilvántartása volt. A szakszervezet szerint ezt a nyilvántartást ugyanúgy kellett volna megoldani, mint a parlamenti képviselők választásakor, vagyis a résztvevők saját aláírásukkal igazolják a szavazáson való megjelenésüket. Az ügyben a bíróság nem adott helyt a kifogásnak, mondván, az Mt. erről konkrétan nem rendelkezik, így a nyilvántartás módjának eldöntése a választási bizottság kompetenciájába tartozik. A szakszervezeti kifogás valóságos oka ebben az esetben is az alacsonynak tartott támogatottsági arány volt.

3. A szakszervezeteknek a választási sikerben való erős érdekelttségéből adódik, hogy döntően szakszervezeti jelöltek kerülnek a tanácsba. Ennek következménye lehet, hogy a ta-

nács a szakszervezeti tagságot és nem az egész munkavállalói kört reprezentálja. (Az ezzel kapcsolatos problémákról korábban már szóltunk.)

Az ilyen nemkívánatos következményeket a szakszervezetek jelöltállítási taktikájukkal, az egymással versengő szakszervezetek a jelöltállításra és általában a választásra vonatkozó megállapodással orvosolhatják.

C) A munkahely sajátosságai miatt felvetődő kérdések

1. Nagyon sok esetben kell a választásokat munkahelyi átszervezés előtt vagy alatt megtartani. Ebben a szituációban gyakori kérdés az, hogy a pillanatnyi helyzetnek, avagy egy jövőbeli állapotnak megfelelően történjen-e a választás? A válasz egyértelmű: az üzemi tanács tagok számát akkor kell meghatározni a választási bizottságnak, amikor a munkáltatótól megkapta a munkaviszonnyal rendelkezők listáját. Tehát a választás meghirdetésekor. A választásokat követő szervezeti változásoknak (kiszervezéseknek, szétválás, összevonásoknak) megfelelően három hónapon belül új választásokat kell tartani.

A gyakorlatban gyakran fordul elő, hogy rövidebb időintervallumokra a felek valamilyen átmeneti megoldást választanak, esetleg egy rövid időn belül bekövetkező állapotnak megfelelően szervezik a választást.

Ha a szervezeti változások (egyesülés, szétválás) jogutódlással történik, az Mt. 56/A–56/B. §-ának megfelelően a munkavállalók részvételi jogait az új üzemi tanács megválasztásáig, de legfeljebb fél évig ún. ideiglenes üzemi tanács gyakorolja.

2. A munkahely sajátosságai gyakran teszik szükségessé mozgóurna alkalmazását, esetleg 24 óránál hosszabb választási időszakot. A titkos szavazás feltételeinek biztosításával, szavazatszedő bizottság jelenlétében a mozgóurna használata lehetséges. Ugyancsak törvényes megoldás a szükség szerint több napig tartó szavazás, de az urnák felbontására ekkor is egy időben kell sort keríteni, addig pedig zárt helyen kell tárolni azokat.

D) Az európai üzemi tanács és a magyarországi vállalatcsoportok (konszernek, holdingok) működéséből adódó feladatok

1. Az Európai Unióban működő vállalatoknak, vállalatcsoportoknak, amennyiben legalább két tagországban több mint 1000 főt foglalkoztatnak, és országonként legalább 150 munkavállalójuk van, ún. európai üzemi tanácsot (a továbbiakban: EÜT) kell létrehozniuk. Ezekben a testületekben általában eddig is részt vettek az érintett magyar vállalat üzemi tanácsának képviselői, hol teljes jogú tagként, hol megfigyelői státuszban. 2004. május elsejei csatlakozásunk után már mindenütt teljes jogú tagként vehetnek részt a magyarországi képviselők az EÜT-k munkájában. Ajánljuk, hogy az itt folyó munka értékelése is legyen része az üzemi tanácsi munkáról szóló beszámolóknak, és majd a választások után újonnan megalakult üzemi tanácsok erősítsék meg delegáltjuk EÜT-s mandátumát.

(Az EÜT-kkel kapcsolatos magyar szabályozást lásd a 2003. évi XXI. törvényben.)

2. A magyarországi konszern, holding¹ típusú vállalatcsoportoknál az üzemi tanácsok (és a szakszervezetek) körében egyre erősödő igény együttműködésük intézményesítése.

---

¹ Sem a szakirodalomban, sem a gyakorlatban nem egyértelműen tisztázott a konszern és a holding közötti különbség (viszony). A holding egyrészt a konszern egyik speciális esete, amikor az *irányító vállalat* a vagyonezelés eszközeivel, a tulajdonosi szervezeten (taggyűlés, közgyűlés), esetleg a tőzsdén keresztül *befolyásolja az irányított vállalat döntéseit*, másrészt vegyes profilú tevékenység esetén *olyan tőketulajdont is összefoghat*, amelyek között a konszern esetében említett *kölcsönös összefüggések nem állnak fenn* (pl. egymással semmilyen összefüggésben nem lévő ágazatokban, szektorokban vannak érdekeltségei).

A konszern (vagy holding) típusú vállalatcsoport jellemzője, hogy a csoport egyik tagja, az irányító (tulajdonos) vállalat, különböző eszközökkel képes befolyásolni a többi (irányított vállalatok) döntéseit. Ez pedig nem teszi lehetővé, hogy ezeket a döntéseket az irányított vállalat munkavállalói érdekvédelmi és részvételi szervezetei, törvényben foglalt jogosítványukat gyakorolva, befolyásolni legyenek képesek. Ezért javasolható, hogy a nyugat-európai modelleknek megfelelően, a szakszervezet és a participációs intézmények az irányító vállalat (a konszern) tulajdonosainak szintjén hozzanak létre közös testületet.

A konszern szintű üzemi tanács létrehozására és működtetésére Magyarországon még nincs törvényi szabályozás, ezért ez csak külön megállapodás keretében hozható létre. A megállapodást a vállalatcsoportban működő szakszervezet(ek), ill. az ott tevékenykedő üzemi tanácsok kezdeményezhetik az irányító vállalatnál. Létrehozásukra egy lehetséges megoldás az, hogy a konszern vállalatainál működő üzemi tanácsok, üzemi megbízottak kezdeményezik ezt, és a megalakításához azoknak az egybehangzó kijelentése szükséges, akik a konszern vállalataiban foglalkoztatottak 75%-át képviselik. Lényeges szabályozandó kérdés lehet az, hogy milyen legyen az összetétele ezeknek az üzemi tanácsoknak? Az javasolható, hogy minden vállalati üzemi tanácstól legalább 1 fő, és minden üzemi megbízott képviselőtét biztosítani kell. A fennmaradó helyeket létszámarányosan osszák el. A konszern szintű üzemi tanács létszámára az általános szabályok lehetnek az irányadók.

Az üzemi tanács szervezeti, szerkezeti újragondolásánál az érintett vállalatoknál erre is érdemes kitérni.

IV. Javaslatok a konfliktusok megelőzésére

Tapasztalataink alapján, konfliktusok a következő viszonylatokban alakulhatnak ki:

- a választási bizottságon belül;
- a választási bizottság és a szakszervezet(ek) között;
- ha a munkahelyen több szakszervezet működik, akkor közöttük;
- a választási bizottság és a munkáltató között;
- a szakszervezet(ek) és a munkáltató között;
- a választási bizottság és a tanácsstagokat a választásra jelölő munkavállalók, közalkalmazottak között.

Javaslatainkat abból a feltételezésből kiindulva készítettük, hogy azokból az ügyekből, amelyekről felek előre megállapodnak és szabályoznak nem lesz konfliktus.

A) *A választási bizottságon belüli* konfliktusok egy része összetételükkel, más része ügyrendjükkel kapcsolatos. A választási bizottság összetételében érvényesülnie kell annak a szabálynak, hogy az ellenérdekeltségű felek képviselhesék, egyeztethessék érdekeiket, és módjuk legyen ellenőrizni egymást, ill. a bizottságban történeteket. A még működő tanácsoknak igen komoly előkészítő munkát kell folytatniuk azért, hogy a választási bizottság tükrözze a munkahely összetételét, és ezt a szakszervezetekkel (lehetőleg a nem szervezettek képviselőivel, szószólóival is) előzetesen egyeztessék. A megállapodást foglalják írásba. Ugyancsak írásos megállapodást javasolunk a választási bizottság ügyrendjéről.

B) *A választási bizottság és a szakszervezet(ek) közötti* nézeteltérések egy részét az előző pontban foglaltak szerint meg lehet előzni. Más részük a jelöléssel, a választással, és a választási eredménnyel kapcsolatos.

1. A választási bizottság számára esetleg gondot okozhat, hogy milyen módon ellenőrizze a szakszervezeti jelölt(ek) tagságát, ha a szakszervezet nem mutatja be a tagnyilvántartását. (Amire egyébként nem kötelezhető.) Javaslatunk olyan harmadik személy kijelölése, akiben a felek megbíznak, és aki hitelesen igazolhatja a jelölt tagságát. Egy lehetséges eljárás, hogy a

szakszervezet közjegyző előtt mutatja be tagnyilvántartását, és a közjegyző ad hiteles igazolást a jelölt(ek) tagsági viszonyáról.

2. Egy hosszan tartó peres ügy lett volna elkerülhető, ha a választási bizottság egyeztetni a jelölés szabályait a szakszervezetekkel, arról, hogy a törvény nem teszi lehetővé szakszervezeti választási szövetségek indulását az üzemi tanács választáson.

3. Több esetben is vita tárgya volt a szakszervezetek és a választási bizottság között az a kérdés, hogy a szakszervezet jelöltjének abban a választási körzetben kell-e dolgoznia, ahol az üzemi tanácsot választják. Az említett esetekben a szakszervezetek csak bírósági határozat alapján fogadták el a törvényt, megítélésünk szerint egyértelmű rendelkezéseit.

4. A választás során, vagy a választási eredmény kapcsán kialakult konfliktusok elkerülése érdekében javasoljuk a választás szabályainak, a választási forgatókönyvnek az egyeztetését, megbeszélését, aminek a végrehajtását a szakszervezet a választási bizottságba delegált tagján keresztül ellenőrizheti. Ugyanezzel a módszerrel van mód a szavazás eredményének az ellenőrzésére is. Ez utóbbiba nincs mód külső, szakszervezeti szakértő bevonására!

C) *A szakszervezetek közötti konfliktusok megelőzésére* javasoljuk, hogy kössenek választási megállapodást, vagy készítsenek választási etikai kódexet. Ezek tartalma a következő lehet: pl. a minimális együttműködés szintjének rögzítése (miben és hogyan kívánnak együttműködni), a negatív kampány elkerülése (ennek meghatározása és az elkövetésének következményei, biztosítékok) stb.

D) *A választási bizottság és a munkáltató közötti konfliktusok megelőzésére* folyamatos és részletes egyeztetést javasolunk a választás forgatókönyvéről, szabályainak helyi értelmezéséről (pl. lehet-e jelölt határozott időre szóló munkaszerződéssel rendelkező munkavállaló, közalkalmazott stb.); a technikai, anyagi feltételekről; a választás előkészítésében és lebonyolításában részt vevők munkaidő-kedvezményéről; ha szükséges a jelöltek védettségéről. A későbbi nézeteltérések elkerülésére megállapodásukat ajánlatos írásba foglalni.

E) Hasonló eszközök alkalmazásával javasoljuk elkerülni *a munkáltató és a szakszervezet(ek) közötti* feszültséget. Az egyezés témája lehet a szükséges propaganda, kampány igénybe vehető eszközei, helyiséghasználat, költségmegosztás, külső szakértők igénybevétele, választási felkészítők stb.

F) *A választási bizottság és a jelölt (választó) munkavállalók, közalkalmazottak közötti konfliktusok* – megítélésünk szerint – a jelölés, a választás szabályairól és következményeiről szóló széles körű tájékoztatással előzhető meg.

Az Mt. a jelöléssel, választással, a választás eredményével kapcsolatos viták rendezésére egyeztetést ír elő, amelyen a választási bizottság, a képvisellel rendelkező szakszervezetek közösen határoznak. Az öt napon belül meghozott határozat ellen a munkaügyi bírósághoz lehet fordulni. Tapasztalatunk szerint a felmerült viták nagy része bíróságra került, részben azért, mert az érdekelt felek nem alkalmazták a konfliktusok elkerülésére alkalmas eszközöket (az előzetes megállapodásokat), részben pedig azért, mert az egyeztető eljárás részleteit (résztevők, eljárási szabályok, ügyrend) nem tisztázták előre. Megítélésünk szerint a választások sikeres és konfliktusmentes lebonyolítása valamennyi érdekelt fél számára fontos, ezért javasoljuk az együttműködés lehető legszélesebb körét és a részletek átgondolt kidolgozását.

V. A munkaügyi bíróságok határozatai és értelmezései az üzemi tanácsok választásával kapcsolatos vitákban

Az üzemi tanácsok választásával kapcsolatos munkaügyi viták során hozott bírósági döntések segíthetik a törvény szövegének értelmezését, ezért ismertetjük az ezekben az ügyekben született fontosabb bírósági határozatok lényegét.

A) Amint ezt a korábbiakban már ismertettük, az üzemi tanács választással kapcsolatban felmerült panaszok, viták esetén a választási bizottság és a szakszervezet által delegált képviselők közösen határoznak az ügyben. A határozat ellen öt napon belül a munkaügyi bírósághoz lehet fordulni.

A választási bizottság és a szakszervezet határozatának közlését és annak átvételét dokumentálni kell, és írásban megállapítani az egyeztetés eredménytelenségének megállapítását is.

Amennyiben a munkaügyi bírósághoz a közlést követő ötödik napig a keresetlevél, kérelem nem érkezik meg, a bíróságnak az eljárást meg kell szüntetnie.

A vitában a bíróság nem peres eljárásban tizenöt napon belül dönt.

A választással összefüggő nem peres eljárásban a bejelentő kérelmezőként, a választási bizottság és a szakszervezet kérelmezetteként vesznek részt, akik között pertársaság jön létre. Természetesen, amennyiben valamelyik szakszervezet a kérelmező, akkor vagy a választási bizottság magában, vagy ha van másik szakszervezet, akkor azzal együtt lesz a kérelmezett.

A nem peres eljárásban hozott végzés ellen nyolc napon belül fellebbezést lehet benyújtani.

B) Tapasztalataink szerint gyakran vita tárgya, hogy az üzemi tanács választási eljárások során alkalmazni kell-e a választási eljárásról szóló törvény rendelkezéseit. Bírósági határozat mondja ki, hogy bár ennek a törvénynek a rendelkezései segítséget nyújthatnak az üzemi tanács választási szabályainak alkalmazásánál, de a rendelkezéseit nem kell alkalmazni. Az üzemi tanács választás szabályaira az Mt. szabályai az irányadóak. Például a választási eljárásról szóló törvény elrendeli, hogy a szavazólap átvételét aláírásával kell igazolnia a szavazónak. Az Mt. ilyen rendelkezést nem tartalmaz. Ebből következően, ha egy szavazatszedő bizottság nem íratja alá a szavazólap átvételét, csak a szavazók listáján megjelöli, hogy kik vették át a szavazólapot, ez nem szabálytalan.

C) Azokon a munkahelyeken, ahol több üzemi tanácsot választanak, és delegálással központi üzemi tanácsot hoznak létre, csak a helyi üzemi tanácsok választásával kapcsolatos vitákban lehet a munkaügyi bírósághoz fordulni. A központi üzemi tanács megalakulásának jogszerűségét még akkor sem vizsgálhatja a bíróság, ha azt esetleg, a delegálási jogszabályoktól eltérően, választással hozták létre. A központi üzemi tanácsba történő delegálással kapcsolatos vita nem tartozik a bíróság hatáskörébe. Ez a határozat egy olyan eset kapcsán született, ahol a munkáltatónál az üzemi tanácsok választásával egy időben, külön szavazólapon a központi üzemi tanács tagjait is közvetlenül választották, a törvényben meghatározott delegálás helyett.

D) Több üzemi tanács választása esetén, a központi üzemi tanács létszámára is irányadó az üzemi tanács tagjainak számára vonatkozó szabály. A központi üzemi tanácsnak is, a munkavállalók számától függően legalább három és legfeljebb tizenhárom tagja lehet. Ez a rendelkezés akkor is irányadó, ha a munkáltatónál több mint tizenhárom üzemi tanácsot választottak, és így nem lehet minden tanácsnak önálló delegáltja a központi üzemi tanácsba. Ilyenkor több üzemi tanács, illetve üzemi megbízott közös delegáltat küldhet. Tapasztalataink szerint megoldás lehet még, hogy az önálló képvisellel nem rendelkező tanácsok delegáltjai állandó meghívottjai, tanácskozási joggal a központi üzemi tanács üléseinek.

E) A szakszervezeti jelöltállítás lehetőségéről is van két határozat. Az egyik kimondja, hogy több üzemi tanács választása esetén, a szakszervezeti jelöltek állítása szempontjából az önálló részleget, egységet, ahol a választás történik, kell munkáltatónak tekinteni. A szakszervezet ott akkor állíthat jelöltet, ha ott tagja van. Feltehetően ez a bírósági határozat azon alapul, hogy az önálló egységben történő választásnál csak azok rendelkeznek szavazati joggal, akik ott dolgoznak, illetve a másik szabály, hogy a szakszervezet csak tagjai közül állíthat jelöltet.

A másik határozat kimondja, hogy szakszervezeti szövetség, előfeltételek hiánya miatt nem jogosult jelöltet állítani. A határozat mögött nyilván az húzódik meg, hogy szakszervezeti szövetségnek csak szakszervezet lehet tagja, az egyes szakszervezeti tag közvetlenül nem.

F) A választási bizottság tevékenységét közvetlenül érintő bírósági határozat az, amelyik kimondja, hogy az érvényes üzemi tanács választás egyik garanciája, hogy a jelöltlistára csak olyan személyek kerüljenek, akiket egyrészt szabályszerűen jelöltek, másrészt megfelelnek a választhatóság feltételeinek. A választási bizottság tagja nem választható meg az üzemi tanácsba. Ez a határozat arra hívja fel a figyelmet, hogy a választási bizottságnak a legnagyobb gondossággal kell eljárnia annak vizsgálatakor, amikor a jelölteket felveszi a jelöltlistára, megvizsgálva, hogy szabályszerűen történt-e a jelölés, illetve a jelölt személye megfelel-e a jelölés feltételeinek.

G) Fontos határozat, amelyik arról rendelkezik, hogy milyen szempontok alapján kell elbírálni a vitás ügyeket. Az üzemi tanács választásnál eljárók és a szavazók szoros kapcsolatára figyelemmel csak az a követelmény támasztható, hogy az eljárás során szabályszerű legyen minden olyan megoldás, amely a szavazásra jogosultak, és kizárólag azok választási jogának gyakorlását biztosítja. A követelmény tehát kettős, az egyik, hogy csak a jogosultak szavazhassanak, a másik, hogy aki szavazásra jogosult, annak módjában álljon szavazni.

A fentiekből következően a bíróságnak azt kell vizsgálni, hogy lényeges, az eredményre kiható szabálytalanság megállapítható-e. Ha a szavazáskor alkalmazott nyilvántartás módja miatt a tényleges részvétel még megközelítőleg pontosan sem állapítható meg, illetve lényeges különbséget mutató eredmény megállapítására alkalmas, a választás nem tekinthető szabályszerűnek. Abban a vitában, amelynek kapcsán a határozat született, jelentős, közel húsz százalékos különbség mutatkozott a választáson részt vevők száma és a leadott szavazólapok száma között, a listákon ennyivel kevesebb résztvevőt regisztráltak. A bíróság ezt a választást szabálytalannak minősítette.

A választási bizottságoknak ezekre a szempontokra figyelemmel kell lenniük. Felhívjuk a figyelmet itt is arra, hogy a választás folyamatának dokumentálása, illetve a dokumentumok megőrzése a választás sikeres lezárásáig rendkívül fontos, az ilyen típusú viták megoldása szempontjából is.

II. rész

Az üzemi és közalkalmazotti tanácsok választásának szabályai

1. A választás előkészítése, a választási bizottság létrehozása

Hol kell üzemi tanácsot vagy üzemi megbízottat választani?

Üzemi tanácsot kell választani minden olyan munkáltatónál, amely az Mt. hatálya alá tartozik, és a foglalkoztatott munkavállalók száma meghaladja az ötven főt.

Üzemi megbízottat kell választani azoknál a munkáltatóknál, ahol a munkavállalók száma meghaladja a tizenöt főt, de kevesebb, mint ötvenegy fő.

Azoknál a munkáltatóknál, amelyek olyan önálló egységekkel, telephelyekkel, részlegekkel működnek, ahol az egység vezetője rendelkezik olyan jogokkal, amelyekben az üzemi tanács számára az Mt. 65. §-a együtdöntési vagy véleményezési jogot biztosít, ott az egységknél kell a létszámtól függően üzemi tanácsot vagy megbízottat választani. Ezekben a munkahelyeken központi üzemi tanácsot is létre kell hozni a megválasztott üzemi tanácsok képviselőiből.

Az üzemi tanács választására vonatkozó kötelezettség független attól, hogy állami, vagy magán-, hazai vagy külföldi tulajdonban van-e a cég, illetve attól is, hogy milyen társasági formában (pl. kft., zrt. stb.) működik.

Hol kell közalkalmazotti tanácsot vagy közalkalmazotti képviselőt választani?

Közalkalmazotti tanácsot kell választani azoknál az állami, önkormányzati, költségvetési intézményeknél, szerveknél, ahol a közalkalmazottak száma eléri a tizenöt főt.

Közalkalmazotti képviselőt kell ezeken a munkahelyeken választani, ha a foglalkoztatott közalkalmazottak száma nem éri el a tizenöt főt. A szükséges minimális létszámról nem rendelkezik a törvény.

A közalkalmazotti területen minden munkáltatónál csak egy közalkalmazotti tanács, illetve képviselő választható, függetlenül attól, hogy az intézmény egyes szervezeti egységei milyen mértékben önállóak.

Mikor kell üzemi, közalkalmazotti tanács választást tartani?

Az Mt. általános szabályként azt írja elő, hogy az üzemi, közalkalmazotti tanács három évre szóló mandátumának lejártakor kell választást tartani, vagy akkor, ha valamilyen oknál fogva megszűnik a tanács.

Milyen esetekben kerül sor rendkívüli választásra?

Az üzemi tanácsok rendkívüli, soron kívüli választására a következő esetekben kerülhet sor:

- ha a tanács tagjainak száma több mint egyharmaddal csökkent,
- ha a tanácsot, üzemi megbízottat, közalkalmazotti képviselőt visszahívják,

- ha megszűnik az üzemi tanács mandátuma, mert a munkavállalók száma több mint kétharmaddal csökken, vagy 51 fő alá csökken, ilyenkor kisebb létszámú tanácsot, illetve üzemi megbízottat kell választani,
- ha a közalkalmazottak száma több mint kétharmaddal csökken, ilyenkor kisebb létszámú tanácsot, illetve közalkalmazotti képviselőt kell választani,
- ha több munkáltató, vagy telephely összevonása következtében több üzemi tanács működne,
- ha a munkáltató, vagy telephely szétválik, és ez érinti az üzemi tanács működését.

A rendkívüli választás kiírásának fő szabálya, hogy a mandátum megszűnésétől számított három hónapon belül kell az új választást megtartani. Az új választást az üzemi tanácsok általános választási szabályainak megfelelően kell megtartani. A választási bizottságot ilyen esetben a képvisellel rendelkező szakszervezetek és a munkavállalók delegáltjaiból kell létrehozni. Kivétel, ha a megszűnő üzemi tanács még a mandátumának megszűnését kiváltó ok bekövetkezése előtt kér fel választási bizottságot.

Milyen különös szabályok vannak a munkáltató személyében bekövetkező jogutódlások esetében?

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy amennyiben a munkáltató személyében bekövetkező jogutódlás úgy történik, hogy ennek következtében nem jön létre több üzemi tanács, illetve a jogutódlás a működő tanács mandátumát nem érinti, akkor nem kell új választást tartani.

Amennyiben az üzemi tanács, illetve az üzemi megbízott mandátuma a munkáltatók összevonása, vagy szétválása következtében szűnik meg, akkor az új tanács megválasztásáig, de legfeljebb hat hónapig ideiglenes üzemi tanács (megbízott) gyakorolja a törvényben biztosított jogosítványokat. Az ideiglenes üzemi tanács tagjait a megszűnő üzemi tanácsok delegálják. Az új tanács megválasztására az általános szabályok szerint kerül sor, a választási bizottságot az ideiglenes üzemi tanács hozza létre.

A munkáltató személyében bekövetkező jogutódlás azon esetében, amikor a jogelődnél működő üzemi tanács mandátuma megszűnik, de a jogutódnál korábban megválasztott üzemi tanács működését a változás nem érinti, akkor a megszűnő üzemi tanács delegál tagot a jogutódnál tovább működő tanácsba. A delegált tag teljes joggal vesz részt a tanács munkájában, és annak létszáma a delegált taggal kibővül. A jogutódnál működő üzemi tanács megbízatásának lejártáig érvényes a delegált tag mandátuma is. Tehát ilyen esetekben nincs szükség soron kívüli választásra.

Az előzőekben ismertetettől eltérően, amennyiben a munkáltató személyében bekövetkező jogutódlás során a jogelődtől átkerülő munkavállalók létszáma eléri a jogutódnál foglalkoztatott munkavállalók húsz százalékát, akkor a jogutódnál működő üzemi tanács a jogutódlást követően egy évig működhet, a delegált taggal kibővülve. Legkésőbb egy év múlva soron kívüli választást kell tartani.

Kinek a feladata a választás kezdeményezése?

Azokon a munkahelyeken, ahol már működik üzemi, illetve közalkalmazotti tanács, ott a tanács feladata a választás kezdeményezése és a választási bizottság létrehozása.

Ha a munkáltatónál még nincs üzemi, illetve közalkalmazotti tanács, akkor a munkavállalók vagy a képvisellel rendelkező szakszervezetek kezdeményezik a választást és hozzák létre a választási bizottságot. A tanácsok megválasztása törvény által biztosított jog, nem szükséges hozzá a munkáltató engedélye, csak egyeztetni szükséges a választás időpontját, körülményeit.

Milyen következményekkel jár, ha valahol nem választanak tanácsot?

Bár a törvények a feltételek megléte esetén kötelezően írják elő a tanács létrehozását, de ennek elmaradása nem von maga után szankciókat. Ennek oka az, hogy mivel a tanács megválasztása a munkavállalók joga, ha nem élnek ezzel a lehetőséggel, akkor ezt nem lehet rajtuk számon kérni. Más a helyzet akkor, ha a munkáltató akadályozza meg őket a létrehozatalban, akkor ez törvényt sértés, amely büntethető.

Hátrányos következménynek tekinthető, hogy ahol nem választanak tanácsot, ott a munkavállalók nem gyakorolhatják a részvételi jogokat.

Az érdekvédelem szempontjából hátrányt jelent, hogy az üzemi tanács választás hiányában a munkahelyi szakszervezet nem tudja megszerezni a reprezentativitást és a kollektív szerződés megkötéséhez a felhatalmazást, mivel a törvény ezeket a választásokon elért támogatottsághoz köti. Ez egyben azt is jelenti, hogy a hatályos törvényi szabályozás alapján a versenyszférában, ahol nem kerül sor üzemi tanács választásra, ott nem lehet jogszerűen kollektív szerződést kötni.

A munkáltató szempontjából is hátrányos lehet az üzemi tanács létrehozásának elmaradása, mivel így nincs intézményes formája a munkavállalókkal folytatandó párbeszédnek, és bizonyos állami támogatások, közbeszerzési pályázatok elnyerésénél is hátrányt jelenthet a rendezett munkaügyi kapcsolatok hiánya.

Mikor és kinek kell létrehozni a választási bizottságot?

A választási bizottságot legkésőbb a választás napja előtt nyolc héttel létre kell hozni. Ez törvényi előírás, ezért ennek megsértése esetén, a bíróságon megtámadható a választás lebonyolítása.

A választási bizottság tagjait ott, ahol működik üzemi, illetve közalkalmazotti tanács, a tanács kéri fel. Azokon a munkahelyeken, ahol üzemi megbízott, illetve közalkalmazotti képviselő van, ott a felkérés az ő feladatuk.

Azokon a munkahelyeken, ahol először kerül sor választásra, a választási bizottságot a munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezetek tagjaiból és a nem szervezett munkavállalók képviselőiből kell létrehozni. A bizottság létrehozását a szakszervezetek vagy a munkavállalók kezdeményezhetik.

Azoknál a munkáltatóknál, ahol több üzemi tanácsot vagy megbízottat választanak, ott annyi választási bizottságot kell megalakítani, ahány területen sor kerül a választásra. A központi üzemi tanács delegálással jön létre, tehát központi választási bizottságra nincs szükség, célszerű azonban a választási bizottságok képviselőiből egy választási koordinációs bizottságot működtetni, a különböző egységeknél zajló választások összehangolása céljából. *(Lásd 1–2. sz. melléklet)*

Kik lehetnek a választási bizottság tagjai?

A választási bizottságba olyan munkavállalók, illetve közalkalmazottak kérhetők fel, akik azon a területen választásra jogosultak. Ez a szabály vonatkozik a szakszervezet által delegált tagokra is.

A munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezetek képviselői részt vehetnek a választási bizottságban.

Nem lehet tagja a választási bizottságnak, aki a bizottság megalakításának időpontjában az üzemi, illetve közalkalmazotti tanács tagja vagy elnöke.

Nem vehet részt a választási bizottságban a munkáltató, és nem is befolyásolhatja a bizottság munkáját.

A bizottság tagjainak felkérésekor célszerű figyelembe venni, hogy aki részt vesz a választási bizottság munkájában, az nem választható az üzemi tanács tagjának.

Hány tagja legyen a választási bizottságnak, és milyen szempontokat érdemes figyelembe venni a megalakításánál?

A törvény nem határozza meg, hogy hány tagú választási bizottságot kell létrehozni. Javasoljuk a páratlan létszám meghatározását és a minimálisan három főből álló bizottság megalakítását. A választók számától és a munkahely szervezeti tagoltságától függően lehet jóval nagyobb létszámú választási bizottságot is létrehozni. Amennyiben nincs olyan speciális körülmény, ami miatt nagyon nagy létszámú bizottságra van szükség, lehetőleg kilenc főnél több tagot ne kérjünk fel, mivel a nagy létszámú testületek munkája nehezen fogható össze, és tanácskozásuk, döntéshozataluk nehézkes.

A bizottságot célszerű úgy összeállítani, hogy a szakszervezetek képviselői és a nem szervezett dolgozók is kapjanak helyet abban. A több szervezeti egységgel rendelkező munkáltatóknál, ha csak egy üzemi tanácsot választanak, akkor szerencsés, ha minden nagyobb egységből van tagja a választási bizottságnak.

A választási bizottság tagjait érdemes írásban felkérni, és összetételét még tevékenységének megkezdése előtt nyilvánosságra hozni. Ez segíthet a későbbi viták megelőzésében.

Az üzemi tanács gondoskodjon arról, hogy a választási bizottság tagjai tevékenységük végzéséhez munkaidő-kedvezményt kapjanak a felkészülés és választás időszakában.

2. A választási bizottság feladatai

Milyen feladatai vannak a választási bizottságnak a választások előkészítésével kapcsolatban?

- A választási bizottság első ülésén elnököt választ saját tagjai közül és meghatározza az ügyrendjét. Célszerű az első ülésen megbeszélni a feladatokat és a munkamegosztást is.
- A munkáltatótól megkéri a munkavállalók adatait, azok alapján elkészíti a választásra jogosultak és a választhatóak jegyzékét, és közzéteszi. (Lásd 5. sz. melléklet)
- Meghatározza a választás napját és időtartamát. Ezt célszerű a munkáltatóval előzetesen egyeztetni. (Lásd 7. sz. melléklet)
- Meghatározza a jelöltállítás határidejét. (Lásd 10. sz. melléklet)
- A törvény alapján meghatározza, hány tagú tanácsot kell választani.
- Előkészíti a választás lebonyolításához szükséges dokumentumokat, nyomtatványokat, tájékoztató anyagokat. (Lásd 9–13., 17. sz. melléklet)
- Egyezteteti a szakszervezetekkel az együttműködés területeit és módját. (Lásd 8. sz. melléklet)
- Elkészíti a választás forgatókönyvét. (Lásd 5. sz. melléklet)
- Gondoskodik a jelölés és a választás törvényes rendjének megőrzéséről.

Milyen feladatai vannak a választási bizottságnak a jelöltállítás időszakában?

- Tájékoztatja a választókat és a szakszervezeteket a jelöltállítás szabályairól, módjáról és határidejéről. (Lásd 9–10. sz. melléklet)
- Biztosítja a jelöléshez szükséges formanyomtatványokat, nyilatkozatokat. (Lásd 11–13. sz. melléklet)

- Fogadja a beérkező jelöléseket és ellenőrzi szabályosságukat, megvizsgálja az összeférhetőséget és felveszi a jelölteket a jelölőlistára. A jelöltállítási határidő lejártakor elkészíti a jelöltlistát és közzéteszi. (Lásd 14. sz. melléklet)

Milyen feladatai vannak a választási bizottságnak a szavazás előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatban?

- Gondoskodik a szavazóhelyekről és a titkos szavazás technikai feltételeiről.
- Felkéri a szavazatszedő bizottság(ok) tagjait. Gondoskodik arról, hogy megismerjék feladataikat és a szavazás szabályait. (Lásd 16. sz. melléklet)
- Elkészítteti a szavazólapokat. (Lásd 18. sz. melléklet)
- Megállapítja a szavazatszámolás részletes szabályait.
- A szakszervezetek képviselőivel közösen kivizsgálja a választással kapcsolatos vitás ügyeket.
- A szavazás befejezése után összeszámolja a szavazatokat, megállapítja az eredményt és elkészíti a jegyzőkönyvet. (Lásd 19. sz. melléklet)

Milyen feladatai vannak a választási bizottságnak a választás után?

- A jegyzőkönyv alapján közzéteszi a megválasztott tagok és póttagok listáját.
- A jegyzőkönyv alapján elkészíti a jelentést és megküldi az illetékes fórumnak.
- A választási jegyzőkönyvet tájékoztatásul megküldi a szakszervezeteknek és a munkáltatónak.
- Összehívja az üzemi tanács első ülését a választást követő tizenöt napon belül, és átadja a választási dokumentumokat.

Meddig szól a választási bizottság megbízatása?

A választási bizottság megbízatásának időtartamát a törvény nem határozza meg. A felkérés során célszerű tisztázni, hogy meddig tart a mandátuma. A megbízás szólhat a választás lezárásáig, az üzemi, közalkalmazotti tanács első üléséig. De felkérhető a választási bizottság a hároméves periódusra is, a következő választás kezdetéig, az új bizottság létrehozásáig. Ebben az esetben, ha időközi választásra vagy visszahívási szavazásra kerül sor, akkor ez a bizottság fogja azokat lebonyolítani.

3. A tanácsok létszámára vonatkozó szabályok

Hány tagja legyen az üzemi tanácsnak?

A tanács tagjainak számát az határozza meg, hogy hány munkavállaló dolgozik a munkáltatónál, illetve annál az önálló egységnél, ahol a tanács működni fog.

Ha a munkavállalók száma a munkáltatónál a választás időpontjában több mint tizenöt fő, de kevesebb, mint ötvenegy, *üzemi megbízottat*; több mint ötven, de a száz főt nem haladja meg, *három*, több mint száz, de a háromszáz főt nem haladja meg, *öt*, több mint háromszáz, de az ötszáz főt nem haladja meg, *hét*, több mint ötszáz, de az ezer főt nem haladja meg, *kilenc*, több mint ezer, de a kétezer főt nem haladja meg, *tizenegy*, több mint kétezer, *tizenhárom tagú üzemi tanácsot* kell választani.

Hány tagja legyen a közalkalmazotti tanácsnak?

Azoknál a munkáltatóknál, ahol a közalkalmazottak száma nem éri el a tizenöt főt, *közalkalmazotti képviselőt* kell választani. Ha a közalkalmazottak száma

eléri a tizenöt főt, de nem haladja meg a százat, *három*,
több mint száz, de a háromszáz főt nem haladja meg, *öt*,
több mint háromszáz, de az ötszáz főt nem haladja meg, *hét*,
több mint ötszáz, de az ezer főt nem haladja meg, *kilenc*,
több mint ezer, de a kétezer főt nem haladja meg, *tizenegy*,
a kétezer főt meghaladja, *tizenhárom tagú közalkalmazotti tanácsot*

kell választani.

Hány tagja legyen a központi üzemi tanácsnak?

A központi üzemi tanács tagjainak számára az üzemi tanács tagjainak számára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, az eltérés annyi, hogy a tanácsot nem választják, hanem arányos delegálással hozzák létre.

A törvény előírása az, hogy a delegálás az egyes üzemi tanácsok működési területén dolgozó munkavállalók számával arányosan történik. A delegálásnál azonban nem ez lehet az egyetlen szempont, az is fontos, hogy minden terület képviselve legyen a központi üzemi tanácsban.

Mit jelent a póttagság?

Póttagok lesznek azok a jelöltek, akik a választáson megkapták az érvényes szavazatok legalább húsz százalékát, de nem kerültek be az üzemi, közalkalmazotti tanácsba. Ez azt jelenti, hogy amennyiben az üzemi, illetve közalkalmazotti tanács tagjai közül valakinek megszűnik a mandátuma (például megszűnik a munkaviszonya, vagy visszahívják), akkor a helyére póttag hívható be.

A póttag behívását a törvény a következő módon szabályozza:

- a kieső tag helyére annak a szakszervezetnek a legtöbb szavazatot megszerzett póttagját kell behívni, amelynek a kieső tanács tagja volt;
- ha a kieső tag nem szakszervezeti jelöltként került a tanácsba, akkor a póttagok közül a legtöbb szavazatot kapott nem szakszervezeti jelöltet kell behívni;
- ha a távozó tagot jelöltként állító szakszervezetnek nincs póttagja, akkor a póttagok közül azt kell behívni, aki a legtöbb szavazatot kapta, függetlenül attól, hogy kinek a jelöltjeként indult a választáson.

4. A jelöltállítás és választás szabályai

Ki jogosult a választásra?

Választásra jogosult minden munkavállaló, illetve közalkalmazott, aki a munkáltatóval munkaviszonyban, illetve közalkalmazotti jogviszonyban áll, függetlenül attól, hogy az mikor keletkezett. Jogosultak a választásra azok is, akik valamilyen ok miatt (pl. katonai szolgálat, kiküldetés, fizetés nélküli szabadság, keresőképtelenség stb.) távol vannak. A határozott időre szóló munkaszerződéssel rendelkezők, részmunkaidőben foglalkoztatottak ugyancsak részt vehetnek a szavazáson. Választhat az a nyugdíjas is, aki munkaviszonyt létesített. A törvény nem zárja ki a szavazásból a munkáltatói jogok gyakorlóit, a munkáltató vezetőjét sem.

Ahol a munkáltatónál több üzemi tanács megválasztására kerül sor, ott a munkavállaló csak annak a tanácsnak vagy megbízottnak a választásában vehet részt, amelyet, illetve akit annál a szervezeti egységnél választanak, ahol őt foglalkoztatják.

Nem rendelkezik választójoggal az, akit a munkáltató más jogviszonyban (pl. megbízási szerződés, vállalkozás stb.) foglalkoztat, akkor sem, ha a tevékenységét a munkáltató területén végzi.

A választásra való jogosultságot a választási bizottság állapítja meg.

Ki választható az üzemi, közalkalmazotti tanácsba, vagy üzemi megbízottnak, közalkalmazotti képviselőnek?

Választható minden olyan cselekvőképes munkavállaló, közalkalmazott, aki a munkáltatónál legalább hat hónap munkavisztonnyal, közalkalmazotti jogvisztonnyal rendelkezik. Az újonnan alakuló munkáltatóknál a munkaviszton időtartamát nem kell figyelembe venni.

Nem választható az, aki:

- munkáltatói jogot gyakorol:
  - munkavisztonyt, közalkalmazotti jogvisztonyt létesíthet, illetve megszüntethet,
  - munkavisztonyból, közalkalmazotti jogvisztonyból származó kötelezettségek vétkes megszegése esetén jogkövetkezményt alkalmazhat,
  - kártérítési felelősséget állapíthat meg;
- a munkáltatónak, illetve a munkáltató vezetőjének közeli hozzátartozója;
- a választási bizottságnak tagja.

A szakszervezetben viselt tisztség nem zárja ki a választhatóságot, de természetesen az a függetlenített szakszervezeti tisztségviselő, aki nem a munkáltatóval, hanem a szakszervezettel áll munkavisztonban, az nem választó és nem is választható.

Választható az is, aki határozott időre szóló munkaszerződéssel, kinevezéssel rendelkezik, de erre a körülményre célszerű felhívni a választók figyelmét.

Hogyan lehet jelölteket állítani?

Jelölteket állíthat a munkáltatónál képviselettel rendelkező szakszervezet a saját tagjai közül. Képviselettel az a szakszervezet rendelkezik, amelynek – saját alapszabálya szerint – a munkáltatónál képviseletére jogosult szerve vagy tisztségviselője van.

A szakszervezetek több jelöltet is állíthatnak, ezt nem korlátozza a törvény, de a túl sok jelölt indítása a választás eredményességét veszélyeztetheti.

Jelölteket állíthat a munkavállalók, közalkalmazottak tíz százaléka vagy legalább ötven fő. Ez a jelöltek melletti aláírásgyűjtéssel történik. Ez esetben is lehetséges több jelölt állítása.

A jelölteknek, akár a munkavállalók, akár a szakszervezet jelölte őket, írásban kell nyilatkozniuk arról, hogy elfogadják a jelölést.

A jelöléseket és a nyilatkozatokat a választási bizottsághoz kell eljuttatni a jelöltállítási határidőn belül. A választási bizottság, ha nem talál összeférhetlenséget és szabályos a jelölés, köteles minden jelöltet felvenni a jelölőlistára.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az üzemi, közalkalmazotti tanács, mint testület nem rendelkezik jelöltállítási jogosultsággal.

Mikor érvényes a jelöltlista?

A jelöltállítási időszakot legkésőbb a választás napja előtt három héttel le kell zárni. Ez csak abban az esetben lehetséges, ha a jelöltlista érvényes. A jelöltlista akkor érvényes, ha azon

legalább annyi jelölt neve szerepel, ahány tagú üzemi tanácsot kell választani. Amennyiben a jelöltállítási határidő lejár és nincs megfelelő számú jelölt, akkor a jelöltállítási időszakot meg kell hosszabbítani, és a választás időpontját el kell halasztani. Az új időpontot úgy kell meghatározni, hogy a jelöltállítási időszak lezárása és a választás napja között meglegyen a törvényben előírt három hét.

Mit tartalmazzon a jelöltlista?

A jelöltlistán ABC sorrendben kell feltüntetni a jelöltek neveit. A szakszervezetek által állított jelöltek neve mellett azt is fel kell tüntetni, hogy az illetőt melyik szakszervezet jelölte.

A törvény nem zárja ki, hogy más adatok is szerepeljenek a jelöltlistán. Az olyan munkáltatóknál, ahol több szervezeti egység működik, de egy üzemi tanácsot választanak, célszerű tájékoztatásként azt is közölni, hogy ki melyik szervezeti egységnél dolgozik.

Miért kell a jelöltlistát három héttel korábban közzétenni?

A jelöltlista közzétételének célja, hogy a választók időben megismerhessék a jelöltek neveit, és amennyiben olyan információ birtokában vannak, amelynek alapján összeférhetlenséget vélelmeznek valamelyik jelölt esetében, akkor a választási bizottsághoz fordulhassanak annak kivizsgálása érdekében.

Mit tartalmazzon a szavazólap?

A szavazólapot a jelöltlista alapján a választási bizottság készítteti el. A törvényi szabályozás szerint a szavazólapon a jelöltek nevét ABC sorrendben kell feltüntetni. A szakszervezeti jelöltek neve mellett fel kell tüntetni a szakszervezet nevét is.

A szavazólapon azt is célszerű feltüntetni, hogy a szakszervezet melyik országos ágazati szakszervezethez vagy szövetséghez tartozik. Ennek a kollektív szerződések kiterjesztése, illetve az ágazati párbeszéd bizottságokban történő szakszervezeti részvétel szempontjából lehet jelentősége. (Lásd 18. sz. melléklet)

A közalkalmazotti területen a módszertani anyag készítésének időpontjában nincs szabályozva a szavazólap tartalma, mivel az erről rendelkező kormányrendeletet hatályon kívül helyezték. Korábban a szavazólap tartamának meghatározására a szakszervezetek reprezentativitásának mérése szempontjából volt szükség, mivel ez az ok megszűnt, ezen a területen is az Mt.-ben meghatározott tartalmú szavazólapot célszerű alkalmazni.

Tehát a szavazólapon a következőket célszerű feltüntetni:

- a munkáltató elnevezését;
- a jelöltek nevét ABC sorrendben;
- a szakszervezet által állított jelölt esetén a jelölt neve után a szakszervezet nevét, továbbá annak megjelölését, hogy a szakszervezet melyik ágazati, valamint országos szervezet (szakszervezeti szövetség) tagja;
- a nem szakszervezet által állított jelölt esetén a jelölt neve után a „nem szakszervezeti jelölt” megnevezést;
- azt, hogy a törvény alapján hány tagú üzemi, illetve közalkalmazotti tanács megválasztására kerül sor, továbbá fel kell tüntetni a szavazólapon, hogy ha ennél több jelölt nevét jelölik meg, akkor érvénytelen a szavazólap.
- a tájékoztatást arról, hogy milyen módon jelezze a szavazó, hogy melyik jelöltre kíván szavazni.

5. A választás érvényessége és eredményessége

Mikor érvényes a szavazat?

Az a szavazat érvényes, amelyet a választási bizottság által kiadott szavazólapon adtak le, és egyértelműen megállapítható, hogy a szavazatokat kikre adták le.

A szavazat érvénytelensége tekintetében különbséget kell tennünk az olyan esetek között, amikor a teljes szavazólap érvénytelen, illetve amikor csak egy-egy jelöltre leadott szavazatot kell érvénytelennek tekinteni.

A teljes szavazólap érvénytelen akkor, ha:

- nem a választási bizottság által kiadott szavazólapon történt a szavazás;
- a szavazólapon a választható tagok számánál több jelölt nevét jelölték meg;
- a választani kívánt jelöltek nevét nem egyértelműen jelölték meg, és nem lehet megállapítani, hogy a szavazatokat kikre adták.

Az egy-egy jelöltre leadott szavazat akkor érvénytelen, ha:

- nem állapítható meg egyértelműen, hogy a szavazatot a jelöltre akarták leadni;
- a szavazólapon nem szereplő új nevet írnak fel.

Érvényesnek tekinthető az a szavazat, amelyen nem a szavazólapon előírt módon jelölték meg a választott neveket, de egyértelmű, hogy kikre adták a szavazatokat.

Ki tekinthető megválasztott üzemi, közalkalmazotti tanácsagnak, üzemi megbízottnak, illetve közalkalmazotti képviselőnek?

A jelöltek közül azokat kell megválasztottnak tekinteni, akik az érvényes szavazatok közül a legtöbbet, de legalább az egy jelöltre leadható érvényes szavazatok harminc százalékát megszerezték. Szavazategyenlőség esetén azt kell megválasztottnak tekinteni, aki a munkáltatónál hosszabb munkaviszonnyal rendelkezik.

Mint ezt már más helyütt is jeleztük, akik nem kerültek be a tanácsba, de legalább húsz százalékos támogatottságot értek, póttagok lesznek. Ez a szabály az üzemi megbízottakra és a közalkalmazotti képviselőkre nem alkalmazható.

A megválasztottság feltétele természetesen az is, hogy a választás érvényes legyen.

Mikor érvényes a választás?

A választás akkor érvényes, ha a jogosultak több mint fele részt vett a szavazáson. A törvény itt tesz egy könnyítést, ugyanis kimondja, hogy az érvényesség kiszámításánál a jogosultak összlétszámába nem kell beleszámítani azokat, akik ugyan jogosultak a választásra, de a választás időpontjában:

- keresőképtelen betegek,
- szülési szabadságon vannak,
- gyermekgondozás vagy betegápolás céljából fizetés nélküli szabadságon vannak,
- lakásépítés céljából fizetés nélküli szabadságon vannak,
- sor- vagy tartalékos katonai, illetve polgári szolgálati idejüket töltik,
- egy hétnél hosszabb időtartamú tartós kiküldetésben vannak, feltéve, hogy a választáson nem vesznek részt.

A részvételi arány kiszámítása rendkívül egyszerű:

$$A \text{ részvétel százalékban} = \frac{a \text{ résztvevők száma}}{a \text{ részvételre jogosultak száma} - a \text{ tartósan távollevők száma}} \times 100$$

Az érvénytelen választást meg kell ismételni.

Milyen szabályai vannak az érvénytelenség miatt megismételt választásnak?

Érvénytelenség esetén a megismételt választást harminc napon túl, de kilencven napon belül kell megtartani. A jelöltlista, illetve a szavazólap változatlan marad.

A megismételt választás akkor érvényes, ha a jogosultak több mint egyharmada részt vesz a szavazáson. A tagok megválasztásához ebben az esetben is a legalább harminc százalékos támogatottság szükséges.

Megismételt választás esetén a megválasztott tanács mandátuma két évre szól.

Érvénytelenség miatt megismételt választás esetén a póttagsághoz szükséges legalább húsz százalékos támogatottságot a megismétlés során kell megszerezni.

Ha a megismételt választás érvénytelen vagy eredménytelen, újabb választást egy év múlva kell tartani.

Mikor eredményes a választás?

A választás akkor eredményes, ha a minimálisan szükséges harminc százalékos támogatottságot legalább annyi jelölt megkapta, ahány tagú tanácsot kell a törvény szerint választani. Eredménytelen választás esetén új választást kell tartani.

Milyen szabályok vonatkoznak az eredménytelenség miatt megtartandó új választásra?

Az eredménytelenség miatt szükséges új választást harminc napon belül kell megrendezni.

Azokat a jelölteket, akik az első fordulóban megkapták a harminc százalékos támogatottságot, megválasztottnak kell tekinteni. A választást csak a fennmaradó üres helyekre kell kiírni.

Az új választás során tizenöt napig új jelölteket is lehet állítani.

Ha eredménytelenség miatt új választást kell tartani, akkor a póttagsághoz szükséges húsz százalékos támogatottságot ezen a választáson kell megszerezni.

6. A szavazatszedő bizottság

Ki hozza létre a szavazatszedő bizottságot?

A szavazatszedő bizottság tagjait és elnökét a választási bizottság kéri fel. A létszámát a törvény nem határozza meg. Célszerű három főből álló bizottságokat felkérni.

Arról sem rendelkezik a törvény, hogy kik vehetnek részt a szavazatszedő bizottságban. Indokoltnak tűnik a tagjaira azt a szabályt alkalmazni, ami a választási bizottságokra is érvényes, nevezetesen:

- a választójoggal rendelkezőkből álljon,
- ne legyen tagja a munkáltató képviselője, az üzemi tanács tagja, és akit jelöltként állítottak a választáson.

A munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezeteket fel lehet kérni, hogy delegáljanak tagokat a szavazatszedő bizottságba.

A törvény nem zárja ki, hogy a választási bizottság tagjai részt vegyenek a szavazatszedő bizottság munkájában is.

A munkáltatónál annyi szavazatszedő bizottságot kell létrehozni, ahány szavazóhelyiségben történik a szavazás.

A szavazatszedő bizottság tagjait célszerű legalább tíz nappal a választás időpontja előtt felkérni, hogy ennek megfelelően rendelkezhessenek az elfoglaltságaikról.

Az üzemi tanács feladata, hogy gondoskodjon arról, hogy a szavazás idejére a bizottság tagjai felmentést kapjanak a munkavégzés alól.

Milyen feladatai vannak a szavazatszedő bizottságnak?

A választásra történő felkészülés során a választási bizottsággal együtt gondoskodik arról, hogy a szavazóhelyiségben rendelkezésre álljanak a titkos és a törvény előírásainak megfelelő választás technikai feltételei.

A szavazóhelyiség megnyitása előtt átveszi a választási bizottságtól a szavazásra jogosultak listáját és megszámlolja a szavazólapokat. Erről jegyzőkönyvet vesznek fel.

A választási bizottság tagjának és az első szavazónak a jelenlétében ellenőrzik a szavazóurnát és lezárják azt.

A szavazás ideje alatt a szavazatszedő bizottság a felelős azért, hogy a szavazás a törvényben előírt szabályoknak megfelelően történjen. A választásra jogosultak listája alapján ellenőrzi a jogosultságot és megállapítja a személyazonosságot. Kiadja a szavazólapot. Igény esetén tájékoztat a szavazás módjáról. Biztosítja, hogy a szavazás során egyszerre csak egy személy tartózkodjon a szavazófülkében vagy helyiségben.

A jogosultság tekintetében felmerülő és más, a szavazással összefüggő vitás esetekben dönt, és jegyzőkönyvben rögzíti az ügyeket.

A szavazást akkor zárhatja le a szavazatszedő bizottság, ha a meghirdetett zárási időpont elérkezett és a választási bizottság nem hosszabbította meg a szavazási időt, vagy ha minden választásra jogosult már leadta szavazatát.

A szavazás lezárása után a szavazatszedő bizottság átadja a lezárt urnát, a jogosultak listáját, a megmaradt szavazólapokat és az esetleg felvett jegyzőkönyveket a választási bizottságnak.

A választási bizottság által történő felkérés esetén a szavazatszedő bizottság tagjai részt vehetnek a szavazatok összeszámlálásában is.

7. A szavazatok összeszámlálása, jegyzőkönyv, viták

Hogyan történik a szavazatok összeszámlálása?

A szavazatok összeszámlálása és a választás eredményének megállapítása a választási bizottság feladata.

A szavazóurnákat csak a választás lezárása után egy helyen és egy időben lehet felbontani. A törvény előírása szerint a munkáltatónál a választást lehetőleg egy időben kell megtartani a különböző szervezeti egységeknél. Ez a megfogalmazás lehetővé teszi, hogy indokolt esetben a választás különböző időpontokban történjen. Ezt indokolhatja például a többműszakos vagy speciális munkarend. Szigorúan be kell tartani azonban azt a szabályt, hogy még akkor is, ha eltérő időpontban zajlottak a szavazások, az urnákat csak egy helyen és egy időben lehet fel-

bontani. Tehát azoknak a szavazóköröknek az urnáit, ahol korábban, például már előző nap befejeződött a szavazás, lezárt állapotban kell megőrizni a szavazatszámolás megkezdéséig.

A szavazatszámolás eredményét a jegyzőkönyvben tételesen kell rögzíteni.

Mit kell a jegyzőkönyvnek tartalmaznia?

A választási bizottság által elkészítendő jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell:

- a szavazóurnák felbontásának körülményeit, vagyis, hogy hol, mikor és kiknek a jelenlétében került sor az urnák felbontására;
- a választás helyét és időpontját;
- a szavazásra jogosultak számát;
- a szavazáson részt vevők számát, amit a jogosultak listáján a szavazatszedő bizottság által tett jelzés alapján lehet megállapítani;
- az összes leadott szavazólap számát;
- az érvényes szavazólapok számát;
- az érvénytelen szavazólapok számát;
- az összes leadott szavazatok számát;
- az érvénytelen szavazatok számát;
- az érvényes szavazatok számát;
- az egyes jelöltekre leadott érvényes szavazatok számát;
- a megválasztott üzemi tanácsstagok és póttagok nevét;
- a választással összefüggő esetleges vitás ügyet, illetve az ezzel kapcsolatos döntést, és mellékleként a felvett jegyzőkönyvet.

A fent felsoroltakat a törvény írja elő, de lehetőség van a jegyzőkönyvben további tények rögzítésére is. Javasoljuk rögzíteni, hogy az egyes szakszervezetek által javasolt jelöltek, illetve a nem szakszervezeti jelöltek összesen hány szavazatot kaptak.

A jegyzőkönyvet a választási bizottság tagjai aláírásukkal hitelesítik.

A jegyzőkönyvet annyi példányban célszerű elkészíteni, hogy egy-egy példányt a választásokon jelöltet állító szakszervezetek, a munkáltató kaphasson belőle, legalább egy példányt közzé lehessen tenni, és a választási bizottságnak is maradjon egy, amelyet később átad a megválasztott üzemi tanácsnak.

A jegyzőkönyvet az üzemi tanácsnak meg kell őriznie a következő választásig. Érvénytelen választás esetén ez a kötelezettség a munkáltatót terheli, és annak tartama a következő üzemi tanács megválasztásáig tart.

Ki összesíti a választási eredményeket, ha a munkáltatónál több üzemi tanácsot választottak?

Azokon a munkahelyeken, ahol több üzemi tanács, illetve megbízott választására került sor, szükség van az eredmények összesítésére. Ennek célja a szakszervezetek reprezentativitásának és kollektív szerződésalkötési jogosultságának megállapítása.

A törvény nem rendelkezik arról, hogy ezt az összesítést kinek kell elvégeznie. Javasoljuk, hogy a választási koordinációs bizottság a jegyzőkönyvek alapján összesítse az eredményeket, a választásokon jelöltet állító szakszervezetek képviselőinek meghívásával. Az eredményt rögzítsék jegyzőkönyvben, és aláírásukkal hitelesítve küldjék meg a munkáltatónak és az érintett szakszervezeteknek.

Mi a teendő, ha a választások tisztaságával kapcsolatban vita merül fel?

Ha a jelöléssel, a választás lebonyolításával vagy eredményével kapcsolatban a választásra jogosultnak, a szakszervezetnek vagy a munkáltatónak észrevétele van, akkor öt napon belül a választási bizottsághoz fordulhatnak. A választási bizottságnak egyeztetést kell kezdeményeznie.

Az egyeztetés során a választási bizottság és a munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezetek képviselői kötelesek az ügyben öt napon belül határozni.

Sikertelen egyeztetés esetén, tehát ha a bejelentő elégedetlen a döntéssel, lehetősége van öt napon belül a területileg illetékes munkaügyi bírósághoz fordulni. A bíróság kivizsgálja az ügyet és nem peres eljárásban tizenöt napon belül határoz.

8. Néhány, a korábbi választásokon gyakran felmerült kérdés

Ki választja az üzemi tanács elnökét?

Az üzemi tanács elnökét a megválasztott üzemi tanács választja első ülésén, saját tagjai közül. A törvény nem tartalmaz összeférhetetlenségi szabályt, bármely megválasztott üzemi tanács-tag választható elnöknek.

A jelölésének és megválasztásának módját az üzemi tanács ügyrendje határozza meg. Azokon a munkahelyeken, ahol nincs érvényes ügyrend vagy korábban nem működött üzemi tanács, ott a következőket javasoljuk:

- a választás titkos szavazással történjen;
- kétharmados jelenlét legyen szükséges az érvényességhez;
- a megválasztás egyszerű szótöbbséggel történjen;
- szavazategyenlőség esetén a munkáltatónál eltöltött hosszabb munkaviszony döntsön;
- javaslatot a személyre a tanács bármely tagja tehesen.

A központi üzemi tanács elnökének megválasztása hasonló módon történjen, érvényes ügyrend hiányában.

Hogyan történik a delegálás a központi üzemi tanácsba?

Azokon a munkahelyeken, ahol korábban is működött központi üzemi tanács és rendelkeznek érvényes ügyrenddel, ott a törvényben meghatározott létszámban, az ügyrendben meghatározott módon történik a delegálás.

Ahol először jön létre központi üzemi tanács, vagy nem szabályozza ügyrend a létrehozásának módját, ott a következő szempontok figyelembevételét javasoljuk a delegálásnál:

- tagjainak számát a törvény határozza meg, azonos az üzemi tanácsra vonatkozó létszámokkal;
- a delegálás az egyes üzemi tanácsok működési területén választói joggal rendelkező munkavállalók számának arányában kell hogy történjen;
- amennyiben a központi üzemi tanácsba delegálható tagok száma ezt lehetővé teszi, minden olyan terület legyen képviselve, ahol üzemi tanácsot vagy megbízottat választottak.

Példa a delegálási arány meghatározására:

A munkáltatónál összesen 800 munkavállaló dolgozik. Az önálló részlegeknél a létszámok a következők:

„A” egység	400 fő
„B” egység	280 fő
„C” egység	80 fő
„D” egység	40 fő

A törvény alapján 800 fő munkavállaló esetén 9 fős központi üzemi tanácsot kell delegálással létrehozni.

Annak érdekében, hogy minden terület, illetve munkavállaló rendelkezzen képviselettel, a 40 fős területet képviselő üzemi megbízott számára biztosítsunk egy helyet.

Így a 760 főt képviselő három üzemi tanács számára 8 hely marad. Végezzük el az arányosítást: $760 : 8 = 95$, tehát 95 munkavállalóra jut egy hely.

„A” egység	$400 : 95 = 4,2$ – kerekítéssel	4 hely
„B” egység	$280 : 95 = 2,9$ – kerekítéssel	3 hely
„C” egység	$80 : 95 = 0,8$ – kerekítéssel	1 hely
„D” egység	a képviseleti elv alapján	<u>1 hely</u>
	összesen:	9 hely

Megválasztható-e az üzemi, közalkalmazotti tanács elnökének szakszervezeti tisztségviselő, esetleg a szakszervezeti bizottság titkára?

Igen. A törvény nem tartalmaz olyan összeférhetlenségi szabályt, ami ezt kizárná. A szakszervezeti vezetők, üzemi tanácstagok és szakértők körében gyakran felmerült az a kérdés, hogy célszerű-e azonos személyt választani szakszervezeti titkárnak és üzemi tanács elnöknek. Erről jelentősen eltérő vélemények vannak, de ez nem jogi kérdés.

Hogyan biztosítható a különböző szervezeti egységek arányos képviselete az üzemi, közalkalmazotti tanácsban?

A hatályban lévő törvény nem ad arra lehetőséget, hogy az üzemi tanács helyek a választás előtt felosztásra kerüljenek a szervezeti egységek között, és ott válasszák meg az egységet képviselő tagokat. A munkáltatónál, ha egy üzemi tanácsot választanak, akkor csak egy jelölőlista lehet, és azonosak a szavazólapok is. Ebből következően, választási technikával nem befolyásolható az arányos képviselet. A jelöltállításal, propagandával befolyásolható valamelyest az összetétel, de ez a módszer sem tudja garantálni, hogy arányos képviselet jöjjön létre.

A munkavállalók állíthatnak-e szakszervezeti tagot jelöltként, aláírásgyűjtéssel?

Igen.

A munkavállalók által jelölt szakszervezeti tagra leadott szavazatok beszámítanak-e a szakszervezeti támogatottságba?

Nem. A szakszervezeti támogatottságot a szakszervezet által állított jelöltekre leadott szavazatok összeszámlálásával kell megállapítani.

A szakszervezet állíthat-e jelöltet a nem szakszervezeti tag munkavállalók közül?

Nem. A törvény egyértelműen kimondja, hogy a munkáltatónál képviselettel rendelkező szakszervezet csak saját tagjai közül állíthat jelöltet.

Szakszervezeti tagok támogathatnak-e aláírásukkal nem szakszervezeti jelöltet?

Igen, ezt nem zárja ki a törvény.

Lehetőség van-e arra, hogy a szavazólapon külön csoportban legyenek feltüntetve a szakszervezeti és nem szakszervezeti jelöltek?

Nincs erre lehetőség. A törvény kimondja, hogy a jelöltek neveit ábécé sorrendben kell feltüntetni, és a nevük után kell feltüntetni, hogy kinek a jelöltjeként indultak.

A jelenlegi üzemi, közalkalmazotti tanács tagjai jelölhetőek-e az új üzemi, közalkalmazotti tanácsba és hogyan?

Igen. A törvény erre vonatkozó korlátozó szabályt nem tartalmaz, így a tanács tagjai és elnöke akár több cikluson keresztül is újraválasztható.

Az üzemi, közalkalmazotti tanács tagjának jelölése ugyanúgy történik, mint a többi jelölté, tehát vagy valamelyik szakszervezet jelölheti, vagy aláírások gyűjtésével a munkavállalók.

A választási bizottság munkájában részt vehet-e, aki munkáltatói jogot gyakorol?

A törvény csak a munkáltató számára tiltja a választási bizottságban való részvételt, illetve a bizottság munkájának befolyásolását. A munkáltatói jogok gyakorlóit csak az üzemi tanácsba történő megválaszthatóságnál zárja ki. A törvény tehát nem tiltja, de nem szerencsés a munkáltatói jog gyakorlójának részt venni a választási bizottságban.

Rendelkezik-e szavazati joggal a munkáltató és a munkáltatói jog gyakorlója?

Igen. A törvény csak a választhatóságból zárja ki a munkáltatót és a munkáltatói jogok gyakorlóit.

Állíthat-e jelöltet a választáson a munkáltató?

A munkáltató számára nem biztosít jelöltállítási jogot a törvény. Lehetősége van azonban aláírásával jelöltet támogatni vagy aláírásgyűjtést kezdeményezni.

**Módszertani anyagok és formanyomtatványok
a választási bizottság munkájához az üzemi tanácsi választásokon**

<i>1. sz. melléklet</i>	Meghívó
<i>2. sz. melléklet</i>	Tájékoztató a választási bizottság létrehozásáról
<i>3. sz. melléklet</i>	Javaslat a választási bizottság első ülésének napirendjére
<i>4. sz. melléklet</i>	Javaslat a választási bizottság ügyrendjére
<i>5. sz. melléklet</i>	A választási bizottság forgatókönyve a választás lebonyolítására
<i>6. sz. melléklet</i>	A választási bizottság feladatterve
<i>7. sz. melléklet</i>	Javaslat a munkáltató képviselőjével történő egyeztetés tartalmára
<i>8. sz. melléklet</i>	Javaslat a helyi szakszervezetekkel történő egyeztetés tartalmára
<i>9. sz. melléklet</i>	Tájékoztató a választás szabályairól
<i>10. sz. melléklet</i>	Tájékoztató a jelöltállítás szabályairól
<i>11. sz. melléklet</i>	Aláírásgyűjtő ív munkavállalói jelöltállításához
<i>12. sz. melléklet</i>	Szakszervezeti jelöltállítás
<i>13. sz. melléklet</i>	Nyilatkozat
<i>14. sz. melléklet</i>	Jelöltlista
<i>15. sz. melléklet</i>	Felkérés a szavazatszedő bizottság munkájában való részvételre
<i>16. sz. melléklet</i>	A szavazatszedő bizottság feladatai
<i>17. sz. melléklet</i>	Tájékoztató a szavazásról
<i>18. sz. melléklet</i>	Szavazólap minta az üzemi tanács választásra
<i>19. sz. melléklet</i>	Jegyzőkönyv

ÜZEMI TANÁCS VÁLASZTÁS

MEGHÍVÓ

Tisztelt Munkatársak!

A 2004 novemberében választott üzemi tanács megbízatása rövidesen lejár. A három év alatt végzett munkánkról számot kívánunk adni választóinknak, ezért

Beszámolót tartunk
2007. szeptember ...-én ... órakor
a Főépület tanácstermében.

Az üzemi tanács beszámolóját követően a központi üzemi tanács elnöke ad tájékoztatást a tanács munkájáról. A beszámolókat követően kérjük, hogy Önök is mondják el véleményüket munkánkról.

A találkozást arra is fel kívánjuk használni, hogy javaslatokat kérjünk a 2007. november 16–27. között megrendezendő üzemi tanács választást előkészítő és lebonyolító VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG tagjaira. A választási bizottság tagjaira ajánlásokat az üzemi tanácshoz közvetlenül is el lehet juttatni.

Kérjük, vegyenek részt eddigi munkánk értékelésében, és véleményükkel, javaslataikkal segítsék az üzemi tanács további munkáját.

2007. szeptember ...

ÜZEMI TANÁCS

ÜZEMI TANÁCS VÁLASZTÁS

TÁJÉKOZTATÓ a VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG létrehozásáról

A munkavállalók és szakszervezetek javaslatai alapján az üzemi tanács a következő személyeket kérte fel a **választási bizottság tagjainak**:

..... a ..... szakszervezet képviselője,
..... a ..... szakszervezet képviselője,
..... a nem szervezett dolgozók képviselője,
..... a ..... szakszervezet képviselője,
..... a nem szervezett dolgozók képviselője.

Kérjük, hogy akinek észrevétele van a bizottság összetételével vagy egyes tagjaival kapcsolatban, az keresse fel az üzemi tanács elnökét, legkésőbb szeptember ...-ig és írásban nyújtsa be kifogását.

2007. szeptember ...

ÜZEMI TANÁCS

**Javaslat
a választási bizottság első ülésének napirendjére**

1. A választási bizottság elnökének megválasztása.
Javasoljuk, hogy az üzemi tanács nevében a tanács elnöke tegyen javaslatot a személyre. A választás nyílt szavazással történjen. Az érvényességhez kétharmados részvétel, a megválasztáshoz egyszerű szótöbbség legyen elegendő.
2. A választási bizottság ügyrendjének az elfogadása.
Alapnak célszerű elfogadni az előző választási bizottság ügyrendjét. Amennyiben korábban ilyen nem készült, javasoljuk a 4. sz. melléklet alapján elkészíteni.
3. A választás forgatókönyvének megbeszélése, munkamegosztás.
  - A választási feladatok számbavétele és ütemezése a felelősök megnevezésével. (Csak tervezet legyen, a véglegest a választás időpontjának meghatározása után érdemes elkészíteni.)
4. Felkészülés a munkáltatóval történő egyeztetésre.
  - milyen adatokat kell sürgősen beszerezni,
  - milyen kérdésekben kell egyeztetni, támogatást kérni a lebonyolításhoz.
5. Felkészülés a szakszervezetekkel történő egyeztetésre.
  - milyen kérdésekben szükséges egyeztetni,
  - melyek az együttműködés területei.

**Javaslat
a választási bizottság ügyrendjére**

1. Az ügyrendet a választási bizottság fogadja el.
2. Az ügyrend elfogadásával lép hatályba, és a bizottság mandátumának lejártáig érvényes.
3. A választási bizottságnak ... tagja van. A tagok névsorát az ügyrend melléklete tartalmazza.
4. A bizottság elnököt és elnökhelyettest választ saját tagjai közül.
5. Az üléseket az elnök, akadályoztatása esetén helyettese hívja össze, a napirend közlésével.
6. A rendes ülések összehívása az elfogadott forgatókönyv alapján készült bizottsági ülésterv szerint történik. A választás forgatókönyvét a bizottság állítja össze és fogadja el.
7. Szükség esetén rendkívüli ülés hívható össze, ezt a bizottság tagjai, az üzemi tanács, a képvisellel rendelkező szakszervezet és a munkáltató kezdeményezhetik, az ok megjelölésével.
8. Kötelező összehívni a rendkívüli ülést, ha a választás lebonyolításával kapcsolatos bejelentés, panasz érkezik.
9. A forgatókönyvben meghatározottól eltérő időpontban tartandó ülésekről legkésőbb két munkanappal korábban kell értesíteni a tagokat.
10. Az üléseket az elnök, akadályoztatása esetén helyettese vezeti.
11. Az ülés akkor határozatképes, ha a választási bizottság tagjainak legalább kétharmada jelen van.
12. A választási bizottság döntéseit, határozatait nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza. A szavazatok egyenlősége esetén az elnök szavazata dönt.
13. A választási bizottság dönt a szavazatszedő bizottságok számáról, és a szavazóhelyiségekről.
14. A választási bizottság dönt a szavazatszedő bizottságok létszámáról, és felkéri elnökeiket és tagjait. Felkészíti a bizottságokat feladataik ellátására.
15. A választási bizottság meghatározza a szavazatszámolás részletes szabályait.
16. A választások lebonyolításával kapcsolatos bejelentés, panasz esetén legkésőbb három munkanapon belül össze kell hívni az ülést.
17. A panaszok kivizsgálásával kapcsolatos ülésekre a szakszervezet képviselőjét tanácskozási joggal meg kell hívni.
18. A bejelentéseket, panaszokat öt napon belül ki kell vizsgálni, és határozni azokról.
19. A bizottság üléseiről emlékeztető, döntéseiről, határozatairól jegyzőkönyv készül.
20. A választás sikeres lezárását követően a választási bizottság a választás dokumentumait átadja a megválasztott üzemi tanácsnak.

A választási bizottság forgatókönyve a választás lebonyolítására

(Ajánlás. A javasolt időpontoknál abból a feltételezésből indultunk ki, hogy a választás napja 2007. november 16.)

1. A választási bizottság alakuló ülése. Napirend:
  - Az elnök megválasztása.
  - Ügyrend elfogadása.
  - Forgatókönyv elkészítése.
  - A feladatok és munkamegosztás megbeszélése.
    - Felelős:* A bizottság összehívásáért és a választásért az üzemi tanács elnöke, a további napirendi pontokért a választási bizottság elnöke.
    - Határidő:* legkésőbb 2007. szeptember 21.

(Az ülés tartalmára vonatkozó részletesebb javaslatok a 3. sz. mellékletben.)
2. A választás kiírásához szükséges adatok megkérése a munkáltatótól:
  - a munkavállalók névsora és a belépés időpontja,
  - tartósan távollévők,
  - munkáltatói jogot gyakorlók,
  - a munkáltató vezetőjének közeli hozzátartozói,
  - a határozott idejű munkaviszonnyal rendelkezők.
  - Felelős:* elnök
  - Határidő:* szeptember 23.
3. Egyeztetés a munkáltatóval a választás napjáról és a lebonyolításhoz szükséges feltételekről.
  - Felelős:* elnök
  - Határidő:* szeptember 25.

(Az egyeztetés tartalma a 7. sz. mellékletben.)
4. A választási bizottság a törvény alapján, a rendelkezésre álló adatokból megállapítja, hogy hány tagú üzemi tanácsot kell választani, és meghatározza a választás napját, időtartamát és a szavazóhelyiségek számát. Meghatározza a jelöltállítás határidejét.
  - Felelős:* elnök
  - Határidő:* szeptember 30.
5. A választási bizottság egyeztet a munkáltatónál képviselettel rendelkező szakszervezetekkel.
  - Felelős:* megbízott tag
  - Határidő:* szeptember 30.

(Az egyeztetés tartalma a 8. sz. mellékletben.)
6. A választási bizottság elkészíti, illetve elkészítteti a tájékoztatókat és a jelöltállításához szükséges nyomtatványokat.
  - Felelős:* a megbízott tagok
  - Határidő:* október 3.

(A minták a 9–13. sz. mellékletben.)

7. A választási bizottság meghirdeti a választás időpontját, tájékoztat a választás és jelöltállítás szabályairól. Hozzáférhetővé teszi a választók és választhatók listáját. Tájékoztat a panaszok bejelentésének és kivizsgálásának módjáról.
Felelős: a megbízott tagok
Határidő: október 7.
8. A választási bizottság fogadja a beérkező jelöléseket, megvizsgálja azok megfelelését a törvényi előírásoknak. A jelölteket felveszi a jelölőlistára.
Felelős: elnök
Határidő: a jelöltállítási határidő lejárta, legkésőbb október 22.
9. A választási bizottság lezárja és közzéteszi a jelöltlistát.
Felelős: elnök
Határidő: legkésőbb október 22.
10. A választási bizottság felkéri a szavazatszedő bizottság(ok) tagjait és elnökét.
Felelős: elnök
Határidő: október 30.
11. A választási bizottság a szavazatszedő bizottság bevonásával megteszi az előkészületeket a választás technikai feltételeinek biztosítására, a zökkenőmentes lebonyolítás érdekében.
Felelős: megbízott tagok
Határidő: november 13.
12. A választási bizottság elkészítteti a szavazólapokat és a választásra jogosultak jegyzékét szavazókörönként.
Felelős: elnök
Határidő: november 11.
13. A választási bizottság átadja a szavazólapokat és a választók névjegyzékét a szavazatszedő bizottságnak. Ellenőrzik és lezárják a szavazóurnát.
Felelős: elnök
Határidő: november 16.
14. A választási bizottság átveszi az urnákat, a választók jegyzékét és a megmaradt szavazólapokat a szavazatszedő bizottságtól. Megszámlálják a szavazatokat, megállapítják az eredményt és elkészítik a jegyzőkönyvet.
Felelős: elnök
Határidő: november 16.
15. Azoknál a munkáltatóknál, ahol több üzemi tanácsot választottak, a választási bizottságok elnökei a jegyzőkönyvek alapján összesítik a választási eredményeket, és jegyzőkönyvben rögzítik.
Felelős: elnökök
Határidő: november 17.
16. A választási bizottság a jegyzőkönyv egy-egy példányát eljuttatja a munkáltatónak és a választásban érdekelt szakszervezeteknek, nyilvánosságra hozza a választás eredményét.
Felelős: elnök
Határidő: november 17.
17. A választási bizottság összehívja az üzemi tanács első ülését, átadja a jegyzőkönyvet és a választási dokumentumokat az üzemi tanácsnak.
Felelős: elnök
Határidő: november 20.

A választási bizottság feladatterve

(Ajánlás. A javasolt időpontoknál abból a feltételezésből indulunk ki, hogy a választás időpontja 2007. november 16.)

1. A választási bizottság tájékoztatási feladatai
  - Saját megalakulásáról, a tagok elérhetőségéről (megalakulás után két munkanappal, szeptember 25.)
  - A választásról (a megalakulás után két munkanappal, szeptember 25.)
  - A választókról és a választhatókról (a megalakulás után egy héttel, a munkáltatótól megkapott listák kézhezvétele után, szeptember 28.)
  - A jelölés szabályairól (a listák kifüggesztésével egy időben, szeptember 28.)
  - A jelöltekről (a választás előtt legalább három héttel, október 22.)
  - A választás szabályairól (legkésőbb a jelölés lezárásával, október 22.)
  - A választás pontos idejéről, helyéről, a szavazókör nyitvatartási idejéről (legkésőbb két héttel a választások előtt, november 2.)
  - A választás eredményéről (a szavazás lezárta után, november 17.)
2. Egyeztetési feladatok
  - A munkáltatóval (a megalakulást követő öt munkanapon belül, szeptember 28.)
  - A szakszervezetekkel (a megalakulást követő öt napon belül, szeptember 28.)
3. Szervezési feladatok
  - Nyomdai, sokszorosítási munkák. (A tájékoztatással és a választással összefüggő anyagok elkészítése. Tájékoztatási anyagok határidejét lásd fentebb; jelölési és a jelölést elfogadó formanyomtatványt a jelölés szabályairól szóló tájékoztatóval egy időben; a szavazólapokat egy héttel a választás előtt.)
  - A választás technikai feltételei, a választási körzetek és a szavazókörök kialakítása után: urnák, fülkék, székek, asztalok, mozgóurna feltételei stb. (a választás előtt egy héttel, november 9.)
  - A szavazatszedő bizottságok felállítása és felkészítése (a szavazás előtt két héttel, november 2.)
4. Jelöléssel kapcsolatos feladatok
  - Jelölések fogadása, elbírálása (a jelölési időszak alatt folyamatosan)
  - Panaszok kivizsgálása (értelemszerűen az írásos panasz kézhezvételétől 5 napon belül)
5. A szavazatok összeszámolásával kapcsolatos feladatok (a szavazás befejezése után, november 16.)

Javaslat
a munkáltató képviselőjével történő egyeztetés tartalmára

1. A választási bizottság tájékoztatást ad a választással kapcsolatos törvényi szabályozásról és arról, hogy mikor és milyen módon tervezi a választások megtartását.
2. A munkáltató képviselője ismerteti, hogy milyen sajátosságok figyelembevételét kéri a választási bizottságtól, hogy a választás a lehető legkevesebb kiesést okozza a munkavégzésben.
3. Az egyeztetésen a tárgyaló felek állapodjanak meg:
  - a munkáltató mikorra tudja biztosítani a választás kiírásához szükséges adatokat, vagyis a munkaviszonyban állók teljes listáját, megjelölve azon, hogy:
    - ki gyakorol munkáltatói jogot,
    - ki nem rendelkezik a munkáltatónál a választás időpontjában még legalább hat hónap munkaviszonnal,
    - ki a munkáltató vezetőjének közeli hozzátartozója,
    - ki van tartósan távol,
    - kinek van határozott időre szóló munkaszerződése és az mikor jár le;
  - a választás napjában és időtartamában, a lebonyolítás módjában,
  - a választás költségeinek a munkáltató által történő fedezésében,
  - a választási bizottság és a szavazatszedő bizottság munkájához szükséges munkaidő-kedvezmény biztosításában,
  - a munkáltató milyen módon és eszközökkel tudja segíteni a választás technikai lebonyolítását (helyiség, sokszorosítás, urnák stb.),
  - a munkáltató lát-e lehetőséget arra, hogy ha határozott idejű munkaviszonnal rendelkező személyt választanak meg az üzemi tanács tagjának, akkor a mandátum lejártáig meghosszabbításra kerüljön a munkaszerződése,
  - szükségesnek tartják-e a választások törvényes és zökkenőmentes lebonyolítása érdekében felkészítő szervezését, szakkönyvek megvásárlását, esetleg külső szakértő igénybevételét.
4. Az üzemi tanács tevékenységével, a munkáltatóval történő együttműködésének tapasztalataival és a választások jelentőségével kapcsolatban tervez-e a választási bizottság a munkáltatóval közös rendezvényt, tájékoztatót, kiadványt.

Javaslat
a helyi szakszervezetekkel történő egyeztetés tartalmára

1. A választások előkészítésének és lebonyolításának időszakában milyen formában tart kapcsolatot a választási bizottság a szakszervezetekkel?
2. Hogyan működnek együtt a választások tisztaságát vagy szabályosságát megkérdőjelező észrevételek, bejelentések kivizsgálásában?
3. A szakszervezet által állított jelöltek szakszervezeti tagságának igazolása hogyan történik?
4. A szakszervezetek terveznek-e önként vállalt korlátozást a jelöltállítás során, a választás eredményes lebonyolítása érdekében?
5. Szükségesnek látják-e a szakszervezetek a választási kampány szabályozását, esetleg „etikai kódex” készítését?
6. Hogyan működik együtt a választási bizottság a szakszervezetekkel a választási szabályokról, az üzemi tanács szerepéről és jelentőségéről szóló tájékoztatók szervezésében, propagandaanyagok készítésében?

ÜZEMI TANÁCS VÁLASZTÁS

2007. november ...

TÁJÉKOZTATÓ a választás szabályairól

A Munka Törvénykönyve alapján a ..... üzemi tanácsába ... tagot kell választani.

Választásra *minden munkavállaló* jogosult.

Ki választható az üzemi tanács tagjának?

Minden olyan munkavállaló, aki:

- legalább hat hónap munkavisztonnyal rendelkezik a Zrt.-nél,
- nem gyakorol munkáltatói jogot,
- nem közeli hozzátartozója a munkáltató vezetőjének,
- nem tagja a választási bizottságnak,
- cselekvőképes (pl. betöltötte a 18. életévét).

A választásra jogosultak és a választhatók listája megtekinthető az üzemi tanács irodájában.

A választás *titkos*.

**A választásra 2007. november ...-én ... órától ... óráig kerül sor,
a Főépület tanácstermében.**

Szavazni csak személyesen lehet!

A szavazatszedő bizottság kérheti a személyazonosság igazolását.

A jelöltállítás szabályairól a másik tájékoztatónk szól.

....., 2007. november ...

VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG

ÜZEMI TANÁCS VÁLASZTÁS

2007. november ...

TÁJÉKOZTATÓ a jelöltállítás szabályairól

Ki állíthat jelöltet?

- **a helyi szakszervezetek saját tagjaik közül,**
- **a munkavállalók aláírások gyűjtésével.**

(Az érvényes jelöltállításához a munkavállalók tíz százalékának, vagy legalább ötven főnek a támogató aláírása szükséges.)

A szakszervezetek és a munkavállalók több jelölt állítására is jogosultak.

Ki jelölhető az üzemi tanács tagjának?

- **aki szerepel a választhatók listáján.** (Cselekvőképes, legalább hat hónap munkaviszonnyal rendelkezik, nem gyakorol munkáltatói jogot, nem rokona a munkáltatónak, nem tagja a választási bizottságnak.)
- **aki vállalja a jelölést.** (Erről írásban kell nyilatkoznia.)

Hogyan lehet jelöltet állítani?

A jelöltek állítása írásban, a választási bizottság által kiadott formanyomtatványokon történik.

A választási bizottságnál a következő formanyomtatványok állnak rendelkezésre:

- Aláírásgyűjtő ív a munkavállalók jelöltállításához.
- Nyomtatvány a szakszervezeti jelöltek állításához.
- Nyomtatvány a jelölt elfogadó nyilatkozatához.

Nyomtatványokat az üzemi tanács irodájában lehet kérni.

Jelölteket 2007. október ...-ig lehet állítani.

Választási Bizottság

**Aláírásgyűjtő ív
munkavállalói jelöltállításához**

A választási bizottság a törvény alapján megállapította, hogy **az érvényes jelöltállításához ... támogató aláírás szükséges.**

Alulírottak támogatjuk, hogy a következő munkatársaink a 2007. november ...-i üzemi tanács választáson jelöltként a jelöltlistára felkerüljenek:

1. ....
2. ....
3. ....

Aláírások:

Név:	Szig. sz.:	Név:	Szig. sz.:
1.	.....	5.	.....
2.	.....	6.	.....
3.	.....	7.	.....
4.	.....	8.	.....

....., 2007. október ...

Szakszervezeti jelöltállítás

Tisztelt Választási Bizottság!

A ..... Zrt.-nél működő ..... szakszervezet a 2007. november ...-i üzemi tanács választáson saját tagjai közül a következő jelölteket állítja:

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....

A jelöltek írásos nyilatkozatát a jelölés elfogadásáról és arról, hogy szakszervezetünk tagjai, mellékeljük.

....., 2007. október ...

.....
Szakszervezeti Bizottság
titkára

Nyilatkozat

Alulírott ..... elfogadom, hogy a 2007. november ...-i üzemi tanács választáson a ..... szakszervezet (a munkatársaim) jelölésével tanácstag jelöltként a jelöltlistára felvegyenek. Tudomásom szerint jelölésemnek nincs törvényes akadálya.*

....., 2007. október ...

.....
aláírás

---

* Nem választható az üzemi tanács tagjává, aki nem rendelkezik legalább hat hónap munkaviszonnyal a munkáltatónál, aki munkáltatói jogot gyakorol, aki a munkáltató vezetőjének közeli hozzátartozója, és aki a választási bizottság tagja.
A szakszervezet jelöltként csak saját tagjait állíthatja.

Jelöltlista

A ..... Zrt.-nél a 2007. november ...-én sorra kerülő üzemi tanács választás jelöltállítási időszaka 2007. október ...-én lezárult. Az üzemi tanács tagjaira a következő érvényes jelölések érkeztek:

Jelöltek neve: (ABC sorrendben)	Jelölők:
1.	..... szakszervezet
2.	..... szakszervezet
3.	nem szakszervezeti jelölt
4.	..... szakszervezet
5.	nem szakszervezeti jelölt
6.	..... szakszervezet
7.	..... szakszervezet

A Munka Törvénykönyve alapján részvénytársaságunknál ... **fős** üzemi tanácsot kell választani.

A szavazásra 2007. november ...-én ... órától ... óráig kerül sor a ..... épület tanácstermében.

A választás **érvényességéhez** az szükséges, hogy a választásra jogosultak **több mint fele** részt vegyen a szavazáson.

Önt is várjuk!

Választási Bizottság

**Felkérés a szavazatszedő bizottság
munkájában való részvételre**

Tisztelt ..... Kolléganő/Kolléga!

A választási bizottság felkéri, hogy a részvénytársaságunknál 2007. november ...-én sorra kerülő üzemi tanács választáson a szavazatszedő bizottság elnökeként/tagjaként szíveskedjék segítségünkre lenni. A feladatok megbeszélésére 2007. november ...-én ... órakor kerül sor a ..... épület tanácstermében.

Kérjük, hogy amennyiben a felkérésnek valamilyen okból nem tud eleget tenni, jelezze a választási bizottság elnökének.

Munkáját előre is köszönjük.

....., 2007. október ...

.....
a választási bizottság
elnöke

A szavazatszedő bizottság feladatai

1. A szavazatszedő bizottság, a választási bizottság megbízott tagjával együtt, előzetesen ellenőrzik, hogy rendelkezésre állnak-e a technikai feltételek a titkos szavazás lebonyolítására.
2. A szavazás napján, a szavazás megkezdése előtt ellenőrzi, hogy rendelkezésre állnak-e a szavazókörben a szavazás megkezdésének feltételei (technikai, jogosultak listája, szavazólapok).
3. Megszámlálva átveszik a választási bizottságtól a szavazólapokat, és ezt jegyzőkönyvben rögzítik.
4. Az első szavazó jelenlétében ellenőrzik, hogy a szavazóurna üres-e, és lezárják azt.
5. A szavazók érkezésekor ellenőrzik, hogy a személy szerepel-e a szavazásra jogosultak listáján.
6. Amennyiben a listán nem szereplő személy jelentkezik szavazásra, a választási bizottság tagjának segítségével tisztázzák a zavar okát, és döntenek a jogosultságról. Az esetet jegyzőkönyvben rögzítik.
7. Átadják a szavazólapot, és a szavazásra jogosultak listáján annak aláíratásával vagy megjelölésével regisztrálják a szavazót.
8. Szükség esetén tájékoztatják a szavazót a szavazás módjáról.
9. A bizottság gondoskodik arról, hogy legalább két tagja folyamatosan jelen legyen a szavazóhelyiségben.
10. Amennyiben a szavazó elrontja a szavazólapot, kérésére kicserélik. A visszavett szavazólapot áthúzzák, rontott felirattal látják el, és megőrzik. Az esetet jegyzőkönyvben rögzítik.
11. Ha a szavazás több időpontban, napon történik, gondoskodnak az urna megőrzéséről. A további szavazás előtt meggyőződnek annak érintetlenségéről.
12. A szavazás lezárása után átadják a lezárt urnát a választási bizottságnak.
13. Megszámlálva visszaadják a választási bizottságnak a maradék szavazólapokat, beleértve az esetleg rontottakat is. Átadják a szavazásra jogosultak listáját. Ezeket jegyzőkönyvben rögzítik.
14. A mennyiben a szavazás során olyan esemény történt, amit jegyzőkönyvben kellett rögzíteni, a jegyzőkönyvet is átadják a választási bizottságnak.
15. A választási bizottság felkérése esetén részt vehetnek a szavazatok megszámlálásában is.

Tájékoztató a szavazásról

1. A választás titkos, kérjük, vegye igénybe a szavazófülkét (helyiséget). Egyszerre csak egy személy tartózkodhat a fülkében.
2. Szavazni csak személyesen lehet, a személyazonosság igazolása mellett.
3. Szavazni csak a szavazatszedő bizottság által adott szavazólapon lehet.
4. Érvényesen szavazni csak a szavazólapon szereplő jelöltekre lehet.
5. A szavazólapon a választani kívánt személy nevét egyértelműen kell megjelölni.
6. A teljes szavazólap érvénytelen:
  - ha nem a szavazatszedő bizottság által adott szavazólapon adták le,
  - ha a szavazólapon a választható tagok számánál több nevet jelöltek meg.Érvénytelen a szavazat:
  - ha nem lehet megállapítani, hogy a szavazatot kire adták le,
  - ha új nevet írtak a szavazólapra.
7. Szavazni a név mellett található négyzetbe elhelyezett X-szel kell.
8. A törvény alapján ... tagú üzemi tanácsot választunk.

Választási Bizottság

Szavazólap minta az üzemi tanács választásra

SZAVAZÓLAP

Munkahely megnevezése: ..... Zrt. .... telephelye

A megválasztható üzemi tanácstagok száma: ... fő

(Érvénytelen a szavazólap, ha a megválasztható tanácstagok számánál több nevet jelölnek meg.)

Jelöltek neve ABC sorrendben:	A jelöltet állító szakszervezet neve: *	Ágazati, országos szakszervezet neve:	
.....	.....	.....	☐
.....	.....	.....	☐
.....	.....	.....	☐
.....	.....	.....	☐

Kérjük, hogy akikre szavazni kíván, azoknak a neve mellett elhelyezett négyzetbe tegyen egy **X** jelet.

* A munkavállalók által állított jelöltek esetében a „jelöltet állító szakszervezet neve” rovatba a „nem szakszervezeti jelölt” megnevezést kell beírni.

Jegyzőkönyv

Készült a ..... Zrt. üzemi tanácsának választásán.

A szavazóurnák felbontására 2007. november...-én ... órákor került sor a részvénytársaság tanácstermében, a választási bizottság minden tagjának jelenlétében.

Az üzemi tanács választására 2007. november ...-én ... óra és ... óra között került sor.
A szavazás a részvénytársaság irodaépületének tanácstermében volt.

A választási bizottság megállapítása szerint a szavazásra jogosult munkavállalók száma ... fő volt.

A tartósan távollévő nem szavazók száma: ... fő

A szavazatszedő bizottság regisztrálása alapján a szavazáson ... fő, a jogosultak ... %-a vett részt. A választás tehát érvényes volt.

Az összes leadott szavazólap száma: ... db
ebből érvényes: ... db
érvénytelen: ... db

Az összes érvényesen leadott szavazatok száma: ... db

Az egyes jelöltekre leadott érvényes szavazatok száma és aránya az egy jelöltre leadható szavazatok százalékában:

A jelölt neve	Jelölő szakszervezet	Szavazatok száma	az érvényes szavaza- tok százalékában
.....	.....	.....	..... %
.....	.....	.....	..... %
.....	.....	.....	..... %
.....	.....	.....	..... %
.....	.....	.....	..... %
.....	.....	.....	..... %

A megválasztott üzemi tanácstagok: .....
.....
.....

A választás tehát eredményes volt.

A megválasztott póttagok: .....
.....

Az egyes szakszervezetek jelöltjeire leadott szavazatok száma összesen:
..... szakszervezet ... szavazat, az érvényes szavazatok ... %-a
..... szakszervezet ... szavazat, az érvényes szavazatok ... %-a

A nem szakszervezeti jelöltekre összesen ... szavazatot adtak le.

A jelöltállítással, a szavazás lebonyolításával és általában a választással kapcsolatban észrevétel, kifogás, panasz nem érkezett a választási bizottsághoz.

....., 2007. november ....

.....
a választási bizottság
elnöke

.....
a választási bizottság
tagja

.....
a választási bizottság
tagja

Módszertani anyagok és formanyomtatványok
a választási bizottság munkájához a közalkalmazotti tanácsi választásokon

<i>1. sz. melléklet</i>	Meghívó
<i>2. sz. melléklet</i>	Tájékoztató a választási bizottság létrehozásáról
<i>3. sz. melléklet</i>	Javaslat a választási bizottság első ülésének napirendjére
<i>4. sz. melléklet</i>	Javaslat a választási bizottság ügyrendjére
<i>5. sz. melléklet</i>	A választási bizottság forgatókönyve a választás lebonyolítására
<i>6. sz. melléklet</i>	A választási bizottság feladatterve
<i>7. sz. melléklet</i>	Javaslat a munkáltató képviselőjével történő egyeztetés tartalmára
<i>8. sz. melléklet</i>	Javaslat a helyi szakszervezetekkel történő egyeztetés tartalmára
<i>9. sz. melléklet</i>	Tájékoztató a választás szabályairól
<i>10. sz. melléklet</i>	Tájékoztató a jelöltállítás szabályairól
<i>11. sz. melléklet</i>	Aláírásgyűjtő ív közalkalmazotti jelöltállításhoz
<i>12. sz. melléklet</i>	Szakszervezeti jelöltállítás
<i>13. sz. melléklet</i>	Nyilatkozat
<i>14. sz. melléklet</i>	Jelöltlista
<i>15. sz. melléklet</i>	Felkérés a szavazatszedő bizottság munkájában való részvételre
<i>16. sz. melléklet</i>	A szavazatszedő bizottság feladatai
<i>17. sz. melléklet</i>	Tájékoztató a szavazásról
<i>18. sz. melléklet</i>	Szavazólap minta a közalkalmazotti tanács választáshoz
<i>19. sz. melléklet</i>	Jegyzőkönyv

KÖZALKALMAZOTTI TANÁCS VÁLASZTÁS

MEGHÍVÓ

Tisztelt Munkatársak!

A 2004-ben választott közalkalmazotti tanács megbízatása rövidesen lejár. A három év alatt végzett munkánkról számot kívánunk adni választóinknak, ezért

**Beszámolót tartunk
2007. augusztus ...-én ... órákor
a főépület tanácstermében.**

A beszámolót követően kérjük, hogy Önök is mondják el véleményüket munkánkról.

A találkozást arra is fel kívánjuk használni, hogy javaslatokat kérjünk a 2007. október ...–... között megrendezendő közalkalmazotti tanács választást előkészítő és lebonyolító VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG tagjaira. A választási bizottság tagjaira ajánlásokat a közalkalmazotti tanácshoz közvetlenül is el lehet juttatni.

Kérjük, vegyenek részt eddigi munkánk értékelésében, és véleményükkel, javaslataikkal segítsék a közalkalmazotti tanács további munkáját.

2007. augusztus ...

KÖZALKALMAZOTTI TANÁCS

KÖZALKALMAZOTTI TANÁCS VÁLASZTÁS

TÁJÉKOZTATÓ a VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG létrehozásáról

A közalkalmazottak és szakszervezetek javaslatai alapján a közalkalmazotti tanács a következő személyeket kérte fel a **választási bizottság tagjainak**:

..... a ..... szakszervezet képviselője,
..... a ..... szakszervezet képviselője,
..... a nem szervezett dolgozók képviselője,
..... a ..... szakszervezet képviselője,
..... a nem szervezett dolgozók képviselője.

Kérjük, hogy akinek észrevétele van a bizottság összetételével vagy egyes tagjaival kapcsolatban, az keresse fel a közalkalmazotti tanács elnökét, legkésőbb augusztus ...-ig és írásban nyújtsa be kifogását.

2007. augusztus ...

KÖZALKALMAZOTTI TANÁCS

**Javaslat
a választási bizottság első ülésének napirendjére**

1. A választási bizottság elnökének megválasztása.
Javasoljuk, hogy a közalkalmazotti tanács nevében a tanács elnöke tegyen javaslatot a személyre. A választás nyílt szavazással történjen. Az érvényességhez kétharmados részvétel, a megválasztáshoz egyszerű szótöbbség legyen elegendő.
2. A választási bizottság ügyrendjének az elfogadása.
Alapnak célszerű elfogadni az előző választási bizottság ügyrendjét. Amennyiben korábban ilyen nem készült, javasoljuk a 4. sz. melléklet alapján elkészíteni.
3. A választás forgatókönyvének megbeszélése, munkamegosztás.
  - A választási feladatok számbavétele és ütemezése a felelősök megnevezésével. (Csak tervezet legyen, a véglegest a választás időpontjának meghatározása után érdemes elkészíteni.)
4. Felkészülés a munkáltatóval történő egyeztetésre.
  - milyen adatokat kell sürgősen beszerezni,
  - milyen kérdésekben kell egyeztetni, támogatást kérni a lebonyolításhoz.
5. Felkészülés a szakszervezetekkel történő egyeztetésre.
  - milyen kérdésekben szükséges egyeztetni,
  - melyek az együttműködés területei.

**Javaslat
a választási bizottság ügyrendjére**

1. Az ügyrendet a választási bizottság fogadja el.
2. Az ügyrend elfogadásával lép hatályba, és a bizottság mandátumának lejártáig érvényes.
3. A választási bizottságnak ... tagja van. A tagok névsorát az ügyrend melléklete tartalmazza.
4. A bizottság elnököt és elnökhelyettest választ saját tagjai közül.
5. Az üléseket az elnök, akadályoztatása esetén helyettese hívja össze, a napirend közlésével.
6. A rendes ülések összehívása az elfogadott forgatókönyv alapján készült bizottsági ülésterv szerint történik. A választás forgatókönyvét a bizottság állítja össze és fogadja el.
7. Szükség esetén rendkívüli ülés hívható össze, ezt a bizottság tagjai, a közalkalmazotti tanács, a képvisellel rendelkező szakszervezet és a munkáltató kezdeményezhetik, az ok megjelölésével.
8. Kötelező összehívni a rendkívüli ülést, ha a választás lebonyolításával kapcsolatos bejelentés, panasz érkezik.
9. A forgatókönyvben meghatározottól eltérő időpontban tartandó ülésekről legkésőbb két munkanappal korábban kell értesíteni a tagokat.
10. Az üléseket az elnök, akadályoztatása esetén helyettese vezeti.
11. Az ülés akkor határozatképes, ha a választási bizottság tagjainak legalább kétharmada jelen van.
12. A választási bizottság döntéseit, határozatait nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza. A szavazatok egyenlősége esetén az elnök szavazata dönt.
13. A választási bizottság dönt a szavazatszedő bizottságok számáról, és a szavazóhelyiségekről.
14. A választási bizottság dönt a szavazatszedő bizottságok létszámáról, és felkéri elnökeiket és tagjait. Felkészíti a bizottságokat feladataik ellátására.
15. A választási bizottság meghatározza a szavazatszámolás részletes szabályait.
16. A választások lebonyolításával kapcsolatos bejelentés, panasz esetén legkésőbb három munkanapon belül össze kell hívni az ülést.
17. A panaszok kivizsgálásával kapcsolatos ülésekre a szakszervezet képviselőjét tanácskozási joggal meg kell hívni.
18. A bejelentéseket, panaszokat öt napon belül ki kell vizsgálni, és határozni azokról.
19. A bizottság üléseiről emlékeztető, döntéseiről, határozatairól jegyzőkönyv készül.
20. A választás sikeres lezárását követően a választási bizottság a választás dokumentumait átadja a megválasztott közalkalmazotti tanácsnak.

A választási bizottság forgatókönyve a választás lebonyolítására

(Ajánlás. A javasolt időpontoknál abból a feltételezésből indultunk ki, hogy a választás napja 2007. október 29.)

1. A választási bizottság alakuló ülése. Napirend:
  - Az elnök megválasztása.
  - Ügyrend elfogadása.
  - Forgatókönyv elkészítése.
  - A feladatok és munkamegosztás megbeszélése.
    - Felelős:* A bizottság összehívásáért és a választásért a közalkalmazotti tanács elnöke, a további napirendi pontokért a választási bizottság elnöke.
    - Határidő:* legkésőbb 2007. szeptember 3.

(Az ülés tartalmára vonatkozó részletesebb javaslatok a 3. sz. mellékletben.)
2. A választás kiírásához szükséges adatok megkérése a munkáltatótól:
  - a közalkalmazottak névsora és a belépés időpontja,
  - tartósan távollévők,
  - munkáltatói jogot gyakorlók,
  - a munkáltató vezetőjének közeli hozzátartozói,
  - a határozott idejű kinevezéssel rendelkezők.
  - Felelős:* elnök
  - Határidő:* szeptember 6.
3. Egyeztetés a munkáltatóval a választás napjáról és a lebonyolításhoz szükséges feltételekről.
  - Felelős:* elnök
  - Határidő:* szeptember 7.

(Az egyeztetés tartalma a 7. sz. mellékletben.)
4. A választási bizottság a törvény alapján, a rendelkezésre álló adatokból megállapítja, hogy hány tagú közalkalmazotti tanácsot kell választani, és meghatározza a választás napját, időtartamát és a szavazóhelyiségek számát. Meghatározza a jelöltállítás határidejét.
  - Felelős:* elnök
  - Határidő:* szeptember 11.
5. A választási bizottság egyeztet a munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezetekkel.
  - Felelős:* megbízott tag
  - Határidő:* szeptember 11.

(Az egyeztetés tartalma a 8. sz. mellékletben.)
6. A választási bizottság elkészíti, illetve elkészítteti a tájékoztatókat és a jelöltállításához szükséges nyomtatványokat.
  - Felelős:* a megbízott tagok
  - Határidő:* szeptember 14.

(A minták a 9–13. sz. mellékletben.)

7. A választási bizottság meghirdeti a választás időpontját, tájékoztat a választás és jelöltállítás szabályairól. Hozzáférhetővé teszi a választók és választhatók listáját. Tájékoztat a panaszok bejelentésének és kivizsgálásának módjáról.
Felelős: a megbízott tagok
Határidő: szeptember 17.
8. A választási bizottság fogadja a beérkező jelöléseket, megvizsgálja azok megfelelését a törvényi előírásoknak. A jelölteket felveszi a jelölőlistára.
Felelős: elnök
Határidő: a jelöltállítási határidő lejárta, legkésőbb október 8.
9. A választási bizottság lezárja és közzéteszi a jelöltlistát.
Felelős: elnök
Határidő: legkésőbb október 9.
10. A választási bizottság felkéri a szavazatszedő bizottság(ok) tagjait és elnökét.
Felelős: elnök
Határidő: október 8.
11. A választási bizottság a szavazatszedő bizottság bevonásával megteszi az előkészületeket a választás technikai feltételeinek biztosítására, a zökkenőmentes lebonyolítás érdekében.
Felelős: megbízott tagok
Határidő: október 25.
12. A választási bizottság elkészítteti a szavazólapokat és a választásra jogosultak jegyzékét szavazókörönként.
Felelős: elnök
Határidő: október 25.
13. A választási bizottság átadja a szavazólapokat és a választók névjegyzékét a szavazatszedő bizottságnak. Ellenőrzik és lezárják a szavazóurnát.
Felelős: elnök
Határidő: október 29.
14. A választási bizottság átveszi az urnákat, a választók jegyzékét és a megmaradt szavazólapokat a szavazatszedő bizottságtól. Megszámlálják a szavazatokat, megállapítják az eredményt és elkészítik a jegyzőkönyvet.
Felelős: elnök
Határidő: október 29.
15. A választási bizottság a jegyzőkönyv egy-egy példányát eljuttatja a munkáltatónak és a választásban érdekelt szakszervezeteknek, nyilvánosságra hozza a választás eredményét.
Felelős: elnök
Határidő: október 30.
16. A választási bizottság összehívja a közalkalmazotti tanács első ülését, átadja a jegyzőkönyvet és a választási dokumentumokat a közalkalmazotti tanácsnak.
Felelős: elnök
Határidő: november 6.

A választási bizottság feladatterve

(Ajánlás. A javasolt időpontoknál abból a feltételezésből indulunk ki, hogy a választás időpontja 2007. október 29.)

1. A választási bizottság tájékoztatási feladatai
  - Saját megalakulásáról, a tagok elérhetőségéről (megalakulás után két munkanappal, szeptember 5.)
  - A választásról (a megalakulás után két munkanappal, szeptember 5.)
  - A választókról és a választhatókról (a megalakulás után egy héttel, a munkáltatótól megkapott listák kézhezvétele után, szeptember 10.)
  - A jelölés szabályairól (a listák kifüggesztésével egy időben, szeptember 10.)
  - A jelöltekről (a választás előtt legalább három héttel, október 9.)
  - A választás szabályairól (legkésőbb a jelölés lezárásával, október 9.)
  - A választás pontos idejéről, helyéről, a szavazókör nyitvatartási idejéről (legkésőbb két héttel a választások előtt, október 15.)
  - A választás eredményéről (a szavazás lezárta után, október 30.)
2. Egyeztetési feladatok
  - A munkáltatóval (a megalakulást követő öt munkanapon belül, szeptember 8.)
  - A szakszervezetekkel (a megalakulást követő öt napon belül, szeptember 8.)
3. Szervezési feladatok
  - Nyomdai, sokszorosítási munkák. (A tájékoztatással és a választással összefüggő anyagok elkészítése. Tájékoztatási anyagok határidejét lásd fentebb; jelölési és a jelölést elfogadó formanyomtatványt a jelölés szabályairól szóló tájékoztatóval egy időben; a szavazólapokat egy héttel a választás előtt.)
  - A választás technikai feltételei, a választási körzetek és a szavazó körök kialakítása után: urnák, fülkék, székek, asztalok, mozgóurna feltételei stb. (a választás előtt egy héttel, október 22.)
  - A szavazatszedő bizottságok felállítása és felkészítése (a szavazás előtt két héttel, október 15.)
4. Jelöléssel kapcsolatos feladatok
  - Jelölések fogadása, elbírálása (a jelölési időszak alatt folyamatosan)
  - Panaszok kivizsgálása (értelemszerűen az írásos panasz kézhezvételétől 5 napon belül)
5. A szavazatok összeszámolásával kapcsolatos feladatok (a szavazás befejezése után, október 29.)

Javaslat
a munkáltató képviselőjével történő egyeztetés tartalmára

1. A választási bizottság tájékoztatást ad a választással kapcsolatos törvényi szabályozásról és arról, hogy mikor és milyen módon tervezi a választások megtartását.
2. A munkáltató képviselője ismerteti, hogy milyen sajátosságok figyelembevételét kéri a választási bizottságtól, hogy a választás a lehető legkevesebb kiesést okozza a munkavégzésben.
3. Az egyeztetésen a tárgyaló felek állapodjanak meg:
  - a munkáltató mikorra tudja biztosítani a választás kiírásához szükséges adatokat, vagyis a közalkalmazotti jogviszonyban állók teljes listáját, megjelölve azon, hogy:
    - ki gyakorol munkáltatói jogot,
    - ki nem rendelkezik a munkáltatónál a választás időpontjában még legalább hat hónap közalkalmazotti jogviszonnal,
    - ki a munkáltató vezetőjének közeli hozzátartozója,
    - ki van tartósan távol,
    - kinek van határozott időre szóló kinevezése, és az mikor jár le;
  - a választás napjában és időtartamában, a lebonyolítás módjában,
  - a választás költségeinek a munkáltató által történő fedezésében,
  - a választási bizottság és a szavazatszedő bizottság munkájához szükséges munkaidő-kedvezmény biztosításában,
  - a munkáltató milyen módon és eszközökkel tudja segíteni a választás technikai lebonyolítását (helyiség, sokszorosítás, urnák stb.),
  - a munkáltató lát-e lehetőséget arra, hogy ha határozott idejű kinevezéssel rendelkező személyt választanak meg a közalkalmazotti tanács tagjának, akkor a mandátum lejártáig meghosszabbításra kerüljön a kinevezése,
  - szükségesnek tartják-e a választások törvényes és zökkenőmentes lebonyolítása érdekében felkészítő szervezését, szakkönyvek megvásárlását, esetleg külső szakértő igénybevételét.
4. A közalkalmazotti tanács tevékenységével, a munkáltatóval történő együttműködésének tapasztalataival és a választások jelentőségével kapcsolatban tervez-e a választási bizottság a munkáltatóval közös rendezvényt, tájékoztatót, kiadványt.

Javaslat
a helyi szakszervezetekkel történő egyeztetés tartalmára

1. A választások előkészítésének és lebonyolításának időszakában milyen formában tart kapcsolatot a választási bizottság a szakszervezetekkel?
2. Hogyan működnek együtt a választások tisztaságát vagy szabályosságát megkérdőjelező észrevételek, bejelentések kivizsgálásában?
3. A szakszervezet által állított jelöltek szakszervezeti tagságának igazolása hogyan történik?
4. A szakszervezetek terveznek-e önként vállalt korlátozást a jelöltállítás során, a választás eredményes lebonyolítása érdekében?
5. Szükségesnek látják-e a szakszervezetek a választási kampány szabályozását, esetleg „etikai kódex” készítését?
6. Hogyan működik együtt a választási bizottság a szakszervezetekkel a választási szabályokról, a közalkalmazotti tanács szerepéről és jelentőségéről szóló tájékoztatók szervezésében, propagandaanyagok készítésében?

KÖZALKALMAZOTTI TANÁCS VÁLASZTÁS

2007. október ...

TÁJÉKOZTATÓ a választás szabályairól

A közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény alapján a ..... közalkalmazotti tanácsába ... tagot kell választani.

Választásra *minden közalkalmazott* jogosult.

Ki választható a közalkalmazotti tanács tagjának?

Minden olyan közalkalmazott, aki:

- legalább hat hónap közalkalmazotti jogviszonnal rendelkezik az intézménynél,
- nem gyakorol munkáltatói jogot,
- nem közeli hozzátartozója a munkáltató vezetőjének,
- nem tagja a választási bizottságnak,
- cselekvőképes (pl. betöltötte a 18. életévét).

A választásra jogosultak és a választhatók listája megtekinthető a tanácsteremben.

A választás *titkos*.

**A választásra 2007. október ...-én ... órától ... óráig kerül sor,
a főépület tanácstermében.**

Szavazni csak személyesen lehet!

A szavazatszedő bizottság kérheti a személyazonosság igazolását.

A jelöltállítás szabályairól a másik tájékoztatónk szól.

....., 2007. szeptember ...

VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG

KÖZALKALMAZOTTI TANÁCS VÁLASZTÁS

2007. október ...

TÁJÉKOZTATÓ a jelöltállítás szabályairól

Ki állíthat jelöltet?

- a helyi szakszervezetek saját tagjaik közül,
- a közalkalmazottak aláírások gyűjtésével.

(Az érvényes jelöltállításához a közalkalmazottak tíz százalékának, vagy legalább ötven főnek a támogató aláírása szükséges.)

A szakszervezetek és a közalkalmazottak több jelölt állítására is jogosultak.

Ki jelölhető a közalkalmazotti tanács tagjának?

- aki szerepel a választhatók listáján. (Cselekvőképes, legalább hat hónap közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkezik, nem gyakorol munkáltatói jogot, nem rokona a munkáltatónak, nem tagja a választási bizottságnak.)
- aki vállalja a jelölést. (Erről írásban kell nyilatkoznia.)

Hogyan lehet jelöltet állítani?

A jelöltek állítása írásban, a választási bizottság által kiadott formanyomtatványokon történik.

A választási bizottságnál a következő formanyomtatványok állnak rendelkezésre:

- Aláírásgyűjtő ív a közalkalmazottak jelöltállításához.
- Nyomtatvány a szakszervezeti jelöltek állításához.
- Nyomtatvány a jelölt elfogadó nyilatkozatához.

Nyomtatványokat a választási bizottság elnökétől lehet kérni.

Jelölteket 2007. október ...-ig lehet állítani.

Választási Bizottság

**Aláírásgyűjtő ív
közalkalmazotti jelöltállításhoz**

A választási bizottság a törvény alapján megállapította, hogy **az érvényes jelöltállításhoz ... támogató aláírás szükséges.**

Alulírottak támogatjuk, hogy a következő munkatársaink a 2007. október ...-i közalkalmazotti tanács választáson jelöltként a jelöltlistára felkerüljenek:

1. ....
2. ....
3. ....

Aláírások:

Név:	Szig. sz.:	Név:	Szig. sz.:
1.	.....	5.	.....
2.	.....	6.	.....
3.	.....	7.	.....
4.	.....	8.	.....

....., 2007. szeptember ...

Szakszervezeti jelöltállítás

Tisztelt Választási Bizottság!

A .....-nél működő ..... szakszervezet a 2007. október ...-i közalkalmazotti tanács választáson saját tagjai közül a következő jelölteket állítja:

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....

A jelöltek írásos nyilatkozatát a jelölés elfogadásáról és arról, hogy szakszervezetünk tagjai, mellékeljük.

....., 2007. szeptember ...

.....
a döntést hozó szakszervezeti testület nevében
a szakszervezet elnöke

Nyilatkozat

Alulírott ..... elfogadom, hogy a 2007. október...-i közalkalmazotti tanács választáson a ..... szakszervezet (a munkatársaim) jelölésével tanácsstag jelöltként a jelöltlistára felvegyenek. Tudomásom szerint jelölésemnek nincs törvényes akadálya.*

....., 2007. szeptember ...

.....
aláírás

---

* Nem választható a közalkalmazotti tanács tagjává, aki nem rendelkezik legalább hat hónap közalkalmazotti jogviszonnyal a munkáltatónál, aki munkáltatói jogot gyakorol, aki a munkáltató vezetőjének közeli hozzátartozója, és aki a választási bizottság tagja.
A szakszervezet jelöltként csak saját tagjait állíthatja.

Jelöltlista

A .....-nél a 2007. október ...-én sorra kerülő közalkalmazotti tanács választás jelöltállítási időszaka 2007. szeptember...-én lezárult. A közalkalmazotti tanács tagjaira a következő érvényes jelölések érkeztek:

Jelöltek neve: (ABC sorrendben)	Jelölők:
1.	..... szakszervezet
2.	..... szakszervezet
3.	nem szakszervezeti jelölt
4.	..... szakszervezet
5.	nem szakszervezeti jelölt
6.	..... szakszervezet
7.	..... szakszervezet

A közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény alapján intézményünknel ... **fős** közalkalmazotti tanácsot kell választani.

A szavazásra 2007. október ...-én ... órától ... óráig kerül sor a ..... épület tanácstermében.

A választás **érvényességéhez** az szükséges, hogy a választásra jogosultak **több mint fele** részt vegyen a szavazáson.

Önt is várjuk!

Választási Bizottság

**Felkérés a szavazatszedő bizottság
munkájában való részvételre**

Tisztelt ..... Kolléganő/Kolléga!

A választási bizottság felkéri, hogy az intézményünknel 2007. október ...-én sorra kerülő közalkalmazotti tanács választáson a szavazatszedő bizottság elnökeként/tagjaként szíveskedjék segítségünkre lenni. A feladatok megbeszélésére 2007. október ...-én ... órakor kerül sor a ..... épület tanácstermében.

Kérjük, hogy amennyiben a felkérésnek valamilyen okból nem tud eleget tenni, jelezze a választási bizottság elnökének.

Munkáját előre is köszönjük.

....., 2007. október ...

.....
a választási bizottság
elnöke

A szavazatszedő bizottság feladatai

1. A szavazatszedő bizottság, a választási bizottság megbízott tagjával együtt, előzetesen ellenőrzik, hogy rendelkezésre állnak-e a technikai feltételek a titkos szavazás lebonyolítására.
2. A szavazás napján, a szavazás megkezdése előtt ellenőrzi, hogy rendelkezésre állnak-e a szavazókörben a szavazás megkezdésének feltételei (technikai, jogosultak listája, szavazólapok).
3. Megszámlálva átveszik a választási bizottságtól a szavazólapokat, és ezt jegyzőkönyvben rögzítik.
4. Az első szavazó jelenlétében ellenőrzik, hogy a szavazóurna üres-e, és lezárják azt.
5. A szavazók érkezésekor ellenőrzik, hogy a személy szerepel-e a szavazásra jogosultak listáján.
6. Amennyiben a listán nem szereplő személy jelentkezik szavazásra, a választási bizottság tagjának segítségével tisztázzák a zavar okát, és döntenek a jogosultságról. Az esetet jegyzőkönyvben rögzítik.
7. Átadják a szavazólapot, és a szavazásra jogosultak listáján annak aláíratásával vagy megjelölésével regisztrálják a szavazót.
8. Szükség esetén tájékoztatják a szavazót a szavazás módjáról.
9. A bizottság gondoskodik arról, hogy legalább két tagja folyamatosan jelen legyen a szavazóhelyiségben.
10. Amennyiben a szavazó elrontja a szavazólapot, kérésére kicserélik. A visszavett szavazólapot áthúzzák, rontott felirattal látják el, és megőrzik. Az esetet jegyzőkönyvben rögzítik.
11. Ha a szavazás több időpontban, napon történik, gondoskodnak az urna megőrzéséről. A további szavazás előtt meggyőződnek annak érintetlenségéről.
12. A szavazás lezárása után átadják a lezárt urnát a választási bizottságnak.
13. Megszámlálva visszaadják a választási bizottságnak a maradék szavazólapokat, beleértve az esetleg rontottakat is. Átadják a szavazásra jogosultak listáját. Ezeket jegyzőkönyvben rögzítik.
14. A mennyiben a szavazás során olyan esemény történt, amit jegyzőkönyvben kellett rögzíteni, a jegyzőkönyvet is átadják a választási bizottságnak.
15. A választási bizottság felkérése esetén részt vehetnek a szavazatok megszámlálásában is.

Tájékoztató a szavazásról

1. A választás titkos, kérjük, vegye igénybe a szavazófülkét (helyiséget). Egyszerre csak egy személy tartózkodhat a fülkében.
2. Szavazni csak személyesen lehet, a személyazonosság igazolása mellett.
3. Szavazni csak a szavazatszedő bizottság által adott szavazólapon lehet.
4. Érvényesen szavazni csak a szavazólapon szereplő jelöltekre lehet.
5. A szavazólapon a választani kívánt személy nevét egyértelműen kell megjelölni.
6. A teljes szavazólap érvénytelen:
  - ha nem a szavazatszedő bizottság által adott szavazólapon adták le,
  - ha a szavazólapon a választható tagok számánál több nevet jelöltek meg.Érvénytelen a szavazat:
  - ha nem lehet megállapítani, hogy a szavazatot kire adták le,
  - ha új nevet írtak a szavazólapra.
7. Szavazni a név mellett található négyzetbe elhelyezett X-szel kell.
8. A törvény alapján ... tagú közalkalmazotti tanácsot választunk.

Választási Bizottság

Szavazólap minta a közalkalmazotti tanács választáshoz

SZAVAZÓLAP

1. Intézmény neve: .....

2. Megválasztható közalkalmazotti tanácstagok száma: ... fő

(Érvénytelen a szavazat, ha a megválasztható tanácstagoknál több nevet tüntettek fel.)

Jelöltek neve ABC sorrendben:	Szakszervezet által állított jelölt esetén a szakszervezet neve:*	
.....	.....	☐
.....	.....	☐
.....	.....	☐
.....	.....	☐

Kérjük, hogy akikre szavazni kíván, azoknak a neve mellett elhelyezett négyzetbe tegyen egy **X jelet**.

* A nem szakszervezet által állított jelölt esetén a jelölt neve után a „nem szakszervezeti jelölt” megnevezést kell beírni.

Jegyzőkönyv

Készült a ..... közalkalmazotti tanácsának választásán.

A szavazóurnák felbontására 2007. október ...-én ... órakor került sor az intézmény tanács-termében, a választási bizottság minden tagjának jelenlétében.

A közalkalmazotti tanács választására 2007. október ...-én ... óra és ... óra között került sor. A szavazás az intézmény irodaépületének tanácstermében volt.

A választási bizottság megállapítása szerint a szavazásra jogosult közalkalmazottak száma ... fő volt.

A tartósan távollévő nem szavazók száma: ... fő

A szavazatszedő bizottság regisztrálása alapján a szavazáson ... fő, a jogosultak ... %-a vett részt. A választás tehát érvényes volt.

Az összes leadott szavazólap száma: ... db
 ebből érvényes: ... db
 érvénytelen: ... db

Az összes érvényesen leadott szavazatok száma: ... db

Az egyes jelöltekre leadott érvényes szavazatok száma és aránya az egy jelöltre leadható szavazatok százalékában:

A jelölt neve	Jelölő szakszervezet	Szavazatok száma	az érvényes szavaza- tok százalékában
.....	.....	.....	..... %
.....	.....	.....	..... %
.....	.....	.....	..... %
.....	.....	.....	..... %
.....	.....	.....	..... %
.....	.....	.....	..... %

A megválasztott közalkalmazotti tanácstagok: .....

.....

.....

A választás tehát eredményes volt.

A megválasztott póttagok: .....

.....

Az egyes szakszervezetek jelöltjeire leadott szavazatok száma összesen:
..... szakszervezet ... szavazat, az érvényes szavazatok ... %-a
..... szakszervezet ... szavazat, az érvényes szavazatok ... %-a

A nem szakszervezeti jelöltekre összesen ... szavazatot adtak le.

A jelöltállítással, a szavazás lebonyolításával és általában a választással kapcsolatban észrevétel, kifogás, panasz nem érkezett a választási bizottsághoz.

....., 2007. október ...

.....
a választási bizottság
elnöke

.....
a választási bizottság
tagja

.....
a választási bizottság
tagja